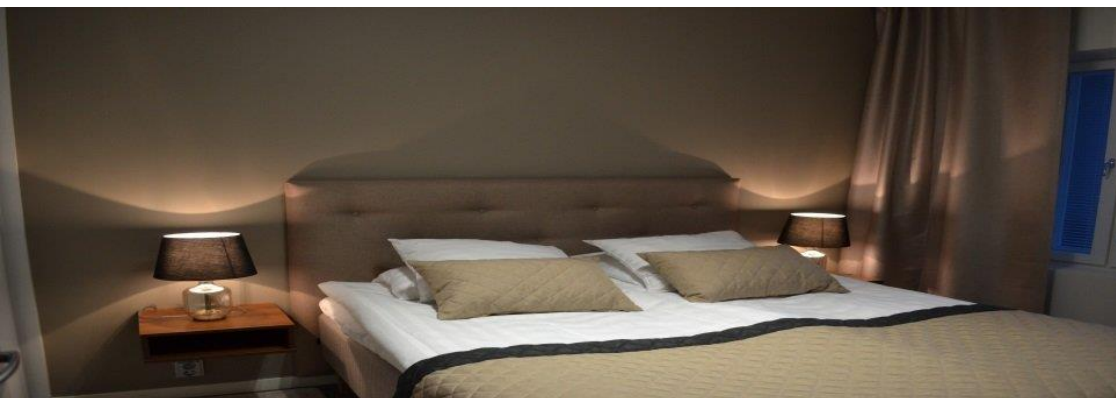

Laura Sirviö

TOIMINTAOHJEISTUS EKOLOGISUUDEN KEHITTÄMISEEN HOTELLI VUOKATISSA

Matkailun koulutus

Restonomi

Kevät 2016

KAJAANIN
AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TIIVISTELMÄ

Tekijä(t): Sirviö Laura

Työn nimi: Toimintaohjeistus ekologisuuden kehittämiseen Hotelli Vuokatissa

Tutkintonimike: Restonomi (AMK), matkailun koulutusohjelma

Asiasanat: kestävä kehitys, kestävä matkailu, jätehuolto, toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisen opinnäytetyön aiheena oli tuottaa toimintaohjeistus ekologisuuden kehittämiseen Hotelli Vuokatissa. Toimeksiantajana toimi Hotelli Vuokatin hotellipäällikkö Mari Pitkänen. Nuasjärven rannalla Vuokatissa sijaitseva Hotelli Vuokatti tarjoaa asiakkailleen majoitusta hotellihuoneissa ja huoneistoissa. Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia selkeä toimintaohjeistus majoitusliikkeen jätehuollon kehittämiseen.

Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa käsitellään toiminnallista opinnäytetyötä, kestävää kehitystä ja sen eri ulottuvuuksia, matkailun ympäristövastuullisuutta ja toimivan jätehuollon kokonaisuutta. Toimintaohjeistuksen laadintaprosessissa lähdettiin liikkeelle lähtökohtien kartoittamisesta ja yrityksen muutoshalukkuudesta jätehuollon kehittämiseen. Toimintaohjeistusta tuki hankittu lähdemateriaali ja teoriapohja.

Toimintaohjeistus on tarkoitettu majoitusliikkeen ja sen työntekijöiden käyttöön. Ohjeistus sisältää konkreettisia ehdotuksia, jotka toteuttamalla majoitusliike voi kehittää toimintaansa jätehuollon osalta. Lisäksi ohjeistuksessa on mallinnettu asiakkaiden käyttöön tuotavia esitteitä ja lajitte-luopastusta. Toimintaohjeistuksen käyttöönoton onnistumiseen liittyviä seikkoja ja haasteita on pohdittu työn lopussa.

Ohjeistus on suunniteltu yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Tavoitteena on, että toimintaohjeistuksessa esitetyt asiat tullaan toteuttamaan ja ottamaan pysyväksi osaksi yrityksen tapaan toimia. Toimenpideohjelman onnistumista voidaan havainnoida käyttöönoton jälkeen kustannusten muutoksien seurannalla sekä saadun asiakaspalutteen ja työntekijöiden kokemusten perusteella. Lopputuloksena syntyi toimeksiantoa vastaava tuote, joka palvelee kohderyhmää majoitusliikkeen kehittämistyössä.

ABSTRACT

Author(s): Sirviö Laura

Title of the Publication: Operational guidelines for developing ecology and sustainability in Hotel Vuokatti

Degree Title: Bachelor of Hospitality Management, Degree Programme in Tourism

Keywords: sustainable development, sustainable tourism, waste management, functional thesis

The objective of this functional thesis was to produce operational guidelines for developing ecology and sustainability in Hotel Vuokatti. The commissioning party of this thesis was Hotel Vuokatti's hotel manager Ms. Mari Pitkänen. Hotel Vuokatti is located on the shore of Lake Nuasjärvi and it offers hotel and holiday apartment accommodation. The aim of this thesis was to create clear operational guidelines for developing waste management in an accommodation company.

The theoretical part of this thesis examines the functional thesis concept, sustainable development and its various dimensions, environmental responsibility in tourism and good waste management as a whole. The functional guideline compilation process began with a survey to establish the company's present waste management situation and its willingness to engage in a waste management development process. The theoretical part of thesis supports the guidelines.

The operational guidelines are intended for Hotel Vuokatti and its employees. They include concrete proposals for developing waste management, which can be implemented in the hotel and holiday apartments. There are also some tentative models for leaflets and waste sorting instructions for customers. The success and challenges of the functional part of the thesis are considered at the end of this work.

The functional guidelines were designed in co-operation with the commissioning party. It is intended that the presented guidelines will be implemented and adopted as a permanent part of company practice. The success of introducing the guidelines can be evaluated by monitoring changes in waste management costs, and through customer feedback and the experiences of the hotel's employees. The resulting thesis was a product that fulfills the commission and serves the target group in accommodation company development.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	1
2.	HOTELLI VUOKATTI	3
3.	TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	5
	3.1 Opinnäytetyön toteuttaminen.....	6
	3.2 Lähtökohdat.....	7
4.	KESTÄVÄ KEHITYS	8
	4.1 Ekologinen kestävyys.....	8
	4.2 Kestävä matkailu	10
	4.3 Kestävä majoitustoiminta	11
	4.4 Kestävyyden mittaaminen matkailussa	13
5.	MATKAILUN YMPÄRISTÖVASTUULLISUUS	16
	5.1 Matkailun vaikutukset ympäristöön.....	16
	5.2 Vastuullinen matkailija	18
	5.3 Hiilijalanjälki ja ekologinen jalanjälki	19
	5.4 Ympäristövastuullinen matkailuyritys.....	21
6.	TOIMIVA JÄTEHUOLTO	22
	6.1 Nykytilan kartoittaminen	22
	6.2 Jätteen määritelmä ja jätteen haltija	23
	6.3 Jätelaki ja uudistukset	24
	6.4 Kierrättämisen merkitys	25
7.	TOIMENPIDEOHJELMA	27
	7.1 Suunnittelu ja sisältö	28
	7.2 Toteutus ja viimeistely	29
	7.3 Toimenpideohjelman arviointi.....	30
8.	POHDINTA.....	33
	LÄHTEET	36

LIITTEET

1. JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Hotelli Vuokatin nykytilaa kestävän kehityksen näkökulmasta sekä ehdottaa toimenpiteitä ekologisuuden parantamiseksi. Opinnäytetyö ja sen tuotoksena syntyvä toimintaohjeistus on rajattu keskittymään majoitusyrityksessä syntyvien jätteiden lajittelun ja käsittelyn kehittämistyöhön. Toimeksianto opinnäytetyöhön on saatu Hotelli Vuokatin hotellipäälliköltä Mari Pitkäseltä.

Tarkoituksena on tutkia kestävää kehitystä matkailun kannalta ja keskittyä erityisesti kestävään majoitustoimintaan ja vastuulliseen matkailuun. Teoriaosuudessa käydään läpi myös matkailun ympäristövastuullisuutta matkailijan ja yrityksen kannalta sekä toimivan jätehuollon ominaispiirteitä. Opinnäytetyön tuotoksena syntyvä toimintaohjeistus käsittelee kehittämistyön taustoja ja lähtökohtia sekä tuo esille toimenpiteitä, joilla jätehuoltoa voidaan kehittää hotellin ja huoneistojen osalta. Toimintaohjeistus on tarkoitettu yrityksen ja työntekijöiden käyttöön toiminnan kehittämisen tueksi.

Hotelli Vuokatti on panostanut ympäristötietoisiin valintoihin uusien huoneistojen rakennusvaiheessa valitsemalla rakennusten lämmitysjärjestelmäksi maalämmön ja asentamalla vettä säästävät vesikalusteet. Kuitenkaan jätteiden kierrätykseen ja lajitteluun ei ole panostettu riittävästi, ja tähän halutaan saada hotellin ja uusien huoneistojen osalta pysyvä muutos. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda yrityksen käyttöön toimenpideohjelma, jonka avulla jätehuoltoa ja ekologisuutta voidaan kehittää toimintasuositusten avulla. Tavoitteena on, että yritys pystyisi toimenpideohjelman käyttöönoton jälkeen tuomaan ekologisia ratkaisuja esille toiminnassaan sekä parhaimmassa tapauksessa saavuttamaan liiketaloudellista hyötyä.

Monet asiakkaat arvostavat nyt ja tulevaisuudessa yhä enemmän majoitusyritysten tekemiä valintoja ympäristön säästämiseksi ja suojelemiseksi. Majoitusliikkeiden ekologisiin valintoihin kiinnitetään koko ajan enemmän huomiota ja majoituskohde saatetaan valita esimerkiksi saatujen ympäristömerkkien perusteella. Ympäristöystävällinen matkailu on ajankohtainen käsite maailmanlaajuisesti, ja

Suomessakin tähän on jo osattu kiinnittää huomiota. Majoitusliikkeet kokevat tärkeänä myös sen, että asiakkaat ovat tietoisia tehdyistä valinnoista. Hotelli Vuokatin tavoitteena onkin kehittyä ympäristön huomioivaksi ja ajankohtaiseksi majoitusliikkeeksi Vuokatin matkailualueella.

2. HOTELLI VUOKATTI

Hotelli Vuokatti on Vuokatissa sijaitseva yksityinen majoitusyritys, joka tarjoaa asiakkailleen majoitusta hotellissa ja huoneistoissa. Nuasjärven rannalla sijaitseva hotelli on toiminut nykyisellä konseptilla vuodesta 2011 alkaen ja on laajentanut toimintaansa huoneistomajoitukseen vuosien 2014–2015 aikana. Hotelli tarjoaa asiakkailleen majoituspalveluiden lisäksi mahdollisuuden muun muassa kokouksien, koulutusten, virkistyspäivien ja erilaisten juhlien järjestämiseen ympäri vuoden. Erikoisuutena asiakas voi halutessaan varata koko hotellin yksityiskäyttöön esimerkiksi häitä tai koulutuspäiviä varten. (Hotelli Vuokatti 2016.)

Hotellissa on yhteensä 18 hotellihuonetta, joista 13 on kahden hengen double- tai twin-huoneita, 3 perhehuonetta, 1 junior suite ja 1 saunallinen suite. Majoituskapasiteettia hotellihuoneista löytyy yhteensä 44 hengelle, ja tarvittaessa kapasiteettia saadaan kasvatettua hieman lisävuoteilla. Vuokatti Suites 1 ja 2 – rakennukset ovat valmistuneet hotellin yhteyteen vuosina 2014–2015. Huoneistomajoituksessa on käytössä yhteensä 29 huoneistoa, joista 18 on Järvi-huoneistoja ja 11 Vaara-huoneistoja. Suites 1 ja 2 tarjoavat majoituskapasiteettia yhteensä 174 hengelle. Hotellirakennus on uudistettu kokonaan vuonna 2008. Lisäksi pihapiiristä löytyvät Honkalinna-saunarakennus, uima-allas, minigolf-rata ja tenniskenttä. (Hotelli Vuokatti 2016.)

Hotellin sijainti keskeisellä paikalla Vuokatissa ja Kainuussa vaikuttaa olennaisesti asiakaskuntaan. Suurin osa matkailijoista on aktiivisia vapaa-ajan matkustajia, jotka saapuvat Vuokattiin erilaisten aktiviteettien perässä. Sesonkiajat ja lomat määrittelevät hyvin pitkälti matkailijoiden liikkumisen, ja nämä ajat ovat suosittuja myös Vuokatissa. Asiakaskunta koostuukin pääosin kotimaisista, venäläisistä ja eurooppalaisista matkailijoista. Alueella yhteistyö majoitusliikkeiden ja matkailualan yritysten välillä on tiivistä.

Uusien huoneistojen rakennusvaiheessa on tehty tietoisia valintoja muun muassa lämmitysjärjestelmän valinnan, vesikalusteiden, kodinkoneiden ja käytettyjen materiaalien suhteen. Tavoitteena on jatkaa kehitystyötä niin huoneistojen kuin hotellihuoneiden osalta, jotta asiakkaille voidaan tarjota mahdollisuus vaikuttaa

ympäristöasioihin omilla valinnoillaan. Yrityksen käyttöön tuotettavassa toimintopohjelmassa keskitytään jätteen käsittelyyn ja lajitteluun. Tavoitteena onkin saada asiaan pysyvä muutos ja tuoda toteutettuja asioita myös asiakkaiden tietoisuuteen.

Taulukko 1. Hotelli Vuokatin tunnuslukuja

Hotelli Vuokatti & Suites	
Vakituisia työntekijöitä	3
Liikevaihto (08/2015)	n. 824 000€
Hotellihuoneet	18 kpl
Huoneistot	29 kpl
Kokonaismajoituskapasiteetti	218 hlö

3. TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Siinä yhdistyvät niin käytännön toteutus kuin sen raportointi tutkimusviestinnällisiä keinoja apuna käyttäen. Opinnäytetyö voi olla alasta riippuen esimerkiksi ammatilliseen käyttöön suunniteltu ohjeistus tai opas, kuten perehdyttämisopas tai turvallisuusohjeistus. Se voi olla myös tapahtuman toteuttaminen esimerkiksi messukeskukseen. Toteutustapa vaihtelee kohderyhmän mukaan kirjasta, portfolioista ja kotisivuista näyttelyihin ja tapahtumiin. Työelämään yhdistämisen avulla opinnäytetyössä tavoitellaan käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista ja toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9.)

Opinnäytetyön tulisi olla käytännönläheinen, työelämälähtöinen ja tutkimuksellisella asenteella toteutettu. Onkin suositeltavaa, että toiminnallisessa opinnäytetyössä on toimeksiantaja. Toimeksiannetun opinnäytetyön avulla pystyy luomaan suhteita työelämään, näyttämään osaamistaan laajemmin ja mahdollisesti myös työllistyä. Samalla pääsee kehittämään omia työelämän kehittämistaitoja ja tuomaan esille innovatiivisuutta. Työelämästä tullut toimeksianto tukee myös ammatillisen kasvun kehittymistä. Toiminnallisen opinnäytetyön avulla päästään ratkaisemaan työelämälähtöistä ja käytännönläheistä ongelmaa. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 10–17.)

Tutkimuksellinen selvitystyö kuuluu toiminnallisissa opinnäytetyöissä tuotteen tai idean toteutustapaan. Toteutustavalla tarkoitetaan keinoja, joilla hankitaan materiaalia tuotteen tai tapahtuman sisältöä varten sekä keinoja, joilla oppaan valmistaminen tai tapahtuman visuaalinen ilme toteutetaan. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56.)

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu raportin lisäksi varsinainen tuotos eli produkti. Usein produkti esitellään kirjallisessa muodossa osana opinnäytetyötä. Produktin tavoitteena on puhutella kohderyhmää, joten tekstuaaliset ominaisuudet poikkeavat raportista. Tämä poikkeavuus on hyvä muistaa koko opinnäytetyöprosessin ajan. Toiminnallisen opinnäytetyön raportin avulla selviää koko työprosessin kulku: mitä, miksi ja miten olet tehnyt ja millaisiin tuloksiin on päädytty.

Raportista käy ilmi myös oman oppimisprosessin ja lopullisen tuotteen arviointi ja niissä onnistuminen. Opinnäytetyön avulla lukijalle voidaan kertoa tekijän ammatillisesta osaamisesta ja sen kehittymisestä. (Vilka & Airaksinen 2003, 65.)

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on luoda majoitusliikkeen käyttöön toimintaohjeistus ympäristöystävällisemmän toiminnan kehittämiseksi. Toimintaohjeistus sisältää ehdotuksia ja suosituksia, kuinka yrityksen toimintaa voitaisiin kehittää konkreettisesti, kuten esimerkiksi lisäämällä jätteiden lajittelu-pisteitä ja tuomalla asiakkaiden tietoisuuteen tehtyjä parannuksia ympäristön säästämiseksi. Nykytilanteen kartoituksen pohjalta lähdetään miettimään, minkälaisia toimintoja ja parannuksia yrityksen olisi järkevää ja kannattavaa tehdä toiminnan kehittämiseksi.

3.1 Opinnäytetyön toteuttaminen

Opinnäytetyön toteutustavaksi valittu toiminnallinen opinnäytetyö tukee Vilkan ym. (2003) mukaan työelämätaitojen kehittymistä sekä verkostoitumista. Opinnäytetyössä perehdytään yhteen yritykseen, sen toimintaan ja toiminnan kehittämistyöhön. Tarkoituksena on kuvata yrityksen toimintaa nykyhetkessä ja kehittää toimintaohjeistus tulevaa varten. Teoriaosuudessa kuvataan kestävästä kehityksestä, ekologisuudesta ja niiden ilmiöitä matkailussa sekä erityisesti majoitusala-

kehitystyön tarkoituksena on saada tuotettua yrityksen käyttöön toimintaohjeistus, joka tukee pyrkimyksiä kohti ekologisempaa toimintaa ja majoitusyritystä. Toimeksiantajan mukaan yrityksellä on selkeä tarve kyseisenlaiselle ohjeistukselle, sillä toimintaa halutaan kehittää parempaan suuntaan. Toiminnan kehittämiseen palautetta on tullut myös useiden majoittuneiden asiakkaiden toimesta. Tänä päivänä monille asiakkaille on tärkeää, että heidän valitsemansa majoitusyritys toimii luonnon hyväksi ja sitä säästää. Yritys haluaakin tuoda esille omat ympäristövalintansa myös toiminnan suhteen, sillä esimerkiksi uusien huoneistojen rakennusvaiheessa huomioitiin energian säästäminen ja kuluttaminen muun muassa lämmitysjärjestelmien ja vesikalusteiden valinnan myötä.

3.2 Lähtökohdat

Toiminnallinen opinnäytetyö ja toimintaohjeistus lähdetään kehittämään tilanteeseen, jossa ekologisuusasioita on jätteiden osalta huomioitu vähäisesti. Hotellissa ja huoneistoissa syntyvät jätteet menevät lajittelemattomina suuriin Moloksyväkeräys -jäteastioihin, joista ne viedään kuljetuspalvelun toimesta Kajaaniin kaatopaikalle sekajätteenä. Opinnäytetyön tekijänä minulla on henkilökohtaista työkokemusta kyseisestä yrityksestä reilun vuoden verran. Tänä aikana olen pystynyt havainnoimaan yrityksen jätteiden käsittelyn tilaa laajasti. Yrityksessä työskentelyn aika on ollut riittävän pitkäkestoinen, jotta olen voinut muodostaa selkeän käsityksen jätteiden lajittelun tilanteesta yrityksen sisäisestä näkökulmasta. Toisaalta ajanjakso on ollut vielä niin lyhyt, jotta voin tarkastella tilannetta myös ulkopuolisen näkökulmasta.

Kuitenkin vuoden 2016 alusta voimaan tulleet asetukset ja jätelaki määrittelevät, että kaatopaikalle menevästä jätteestä tulee poistaa kaikki hyödynnettäväksi kelpaava sekä orgaaninen jäte. Asetuksien tavoitteena on edistää jätteiden lajittelua ja kierrätystä valtakunnallisesti sekä hyödyntää orgaaninen jäte esimerkiksi kompostoinnin avulla. (VN 331/2013; Jätelaki 646/2011.)

Toimintaohjeistuksessa kiinnitetään erityistä huomiota jätteiden lajittelun ja kierrätyksen merkitykseen sekä ympäristötietoisien valintojen esille tuomiseen. Tarkoituksena on tarjota asiakkaille riittävän laaja mahdollisuus jätteiden lajitteluun niin hotellihuoneissa kuin huoneistoissa. Myös muu hotellissa tuotettu jäte, kuten keittiötyöskentelystä syntyvät bio-, seka- ja metallijäte, tullaan lajittelemaan ohjeistuksen mukaisesti. Asiakkaille halutaan tuoda esille majoitusyrityksessä jo tehtyjä sekä tulevia ratkaisuja ympäristön säästämisen edistämiseksi. Yrityksen toiminnasta ja taustoista voidaan kertoa asiakkaille esimerkiksi huoneesta löytyvän esitelehtisen avulla ja samalla antaa mahdollisuus ympäristöystävällisempään majoittumiseen. Tällöin asiakkaita voidaan ohjeistaa esimerkiksi hotellin puolella pyyhkeiden ja liinavaatteiden vaihtovälin pidentämisessä tai roskien lajittelussa. Ekologisuusasioista kertomalla voidaan tuoda asiakkaille lisäarvoa muun muassa majoituskohteen valinnassa.

4. KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän edellytykset. Kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta. Tavoitteena on myös, että ympäristö, ihminen ja taloustilanne otetaan huomioon tasavertaisina päätöksenteossa ja toiminnassa. (Ympäristöministeriö 2016a.)

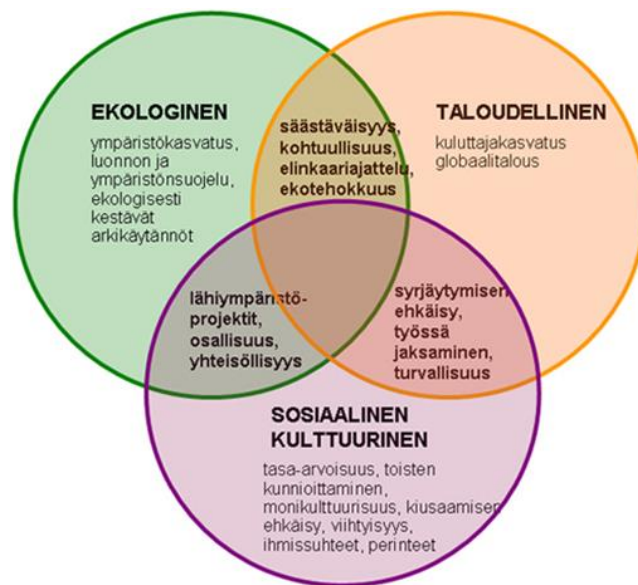
Matkailusta on tullut ajan kuluessa globaali ilmiö, jonka vaikutuspiirissä ovat miljardit ihmiset eri puolilla maailmaa. Matkustaminen, majoittuminen, palvelut ja tuotteet sekä niiden kuluttaminen ovat suorassa vaikutuksessa alueen yhteiskunnan rakenteisiin, taloudelliseen tilanteeseen, ihmisiin ja ympäristöön. Kasva-va matkailu kasvattaa myös energian ja veden kulutusta, infrastruktuurin rakentamisnopeutta ja luonnonvarojen hyödyntämistä. Vaikutuksia voidaan nähdä myös yhteiskunnan ja ihmisten välisissä suhteissa. (Verhelä 2014, 143.)

Suomessa kestävän kehittämisen toteuttamisessa noudatetaan YK:n, Euroopan Unionin, Arktisen neuvoston ja Pohjoismaisen ministerineuvoston linjauksia. Kestävän kehityksen toimikunta on laatinut yhteiskuntasitoumuksen, ”*Suomi, jonka haluamme 2050*”, jonka avulla pyritään edistämään kehitystä koko Suomen alueella. Hallitus ja hallinto ovat yhdessä yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa sitoutuneet edistämään kestävästä kehitystä kaikessa työssään ja toiminnassaan. Yhteiskuntasitoumukseen kirjatut tavoitteet konkretisoituvat sitoutuneiden toimijoiden tekojen kautta. Yhteisinä tavoitteina on tarjota kaikille tasavertainen hyvinvointi ja kestäviä työpaikkoja, tehdä luontoa huomioivia päätöksiä sekä kannustaa kansalaisia vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin. (Ympäristöministeriö 2016ab.)

4.1 Ekologinen kestävyys

Kestävä kehitys määritellään usein ekologisena, taloudellisena ja sosiaalisena kestävyytensä. (Kuvio 1.) Tässä opinnäytetyössä keskitytään ekologiseen kestävyteen. Kestävä kehitys onkin pitkäaikainen, vastuullisuutta ja varovaisuutta ko-

rostava prosessi, jonka ulottuvuudet limittyvät toisiinsa. Tavoitteena on ennakoida ympäristöön ja ihmiskuntaan suuntautuvia toimintoja. Kansainvälisesti ensimmäinen määritelmä kestävästä kehityksestä tehtiin YK:n Brundtlandin komissiossa vuonna 1987. Komission tuottama toimintaohjelma sisältää laajan ehdotelman ympäristön suojelun ja kestäväen kehityksen oikeudellisiksi periaatteiksi. Tavoitteena oli tuolloin saada aikaan pitkän aikavälin ympäristöstrategia, joka mahdollistaa kestäväen kehityksen vuoteen 2000 mennessä ja sen jälkeen. (Hemmi 2005, 75–76.)

Kuvio 1. Kestäväen kehityksen ulottuvuudet (Suomen ympäristöopisto SYKLI)

Ekologinen kestävyys perustuu luonnon näkökulmaan. Perusehtona kestäväelle kehitykselle onkin biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen. Olennaista on myös ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen luonnon kestävyyskykyyn pitkällä aikavälillä. Kansainvälinen yhteistyö on keskeisessä asemassa matkalla ekologiseen kestävyyskykyyn. Jokainen maa ja yritys ovat velvollisia pysäyttämään luonnonvarojen vähenemisen ja suunnata uusiutuvien varojen määrän kasvattamiseen ja hyödyntämiseen kaikessa toiminnassaan. Monet ihmisten tarvitsemat tuotteet ja toiminnot ovat riippuvaisia luonnon monimuotoisuudesta. (Ympäristöministeriö 2015; Hemmi 2005, 76.)

Ekologiseen kestävyteen liittyy myös käsite kantokyvystä. Tällä tarkoitetaan enimmäismäärää ihmisiä, jotka voivat vieraillla matkakohteessa alueen ympäristön ja matkailijoiden kokemuksen laadun heikkenemättä merkittävästi. Kantokyky mittaakin matkailun kestävyttä keskeisimmin. Se asettaa myös raamit matkailun kehittämiseksi, sillä kantokyvyn avulla voidaan pohtia muun muassa matkailukohteen kävijöiden rajoittamista. Kantokyky käsitteenä liittyy myös matkailun tai matkailukohteen elinkaarimalliin. Jokaisella kohteella tai alueella on olemassa raja, jolloin kantokyky ylittäminen aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia matkailun kehittämiseen. (Hemmi 2005, 86–88; Jokimäki & Kisanlahti-Jokimäki 2007, 20.)

4.2 Kestävä matkailu

Kestävän matkailun käsitteen taustalta löytyy kestävä kehitys, jonka tavoitteena on huomioida nykypäivän tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta samanlaiseen elämään (Matkailun osaamiskeskus 1997, 5). Kestävän matkailun tavoitteena on kaikkien voimavarojen hoitaminen siten, että taloudelliset, sosiaaliset ja esteettiset tarpeet voidaan huomioida samalla ylläpitäen kulttuurien eheyttä, elintärkeitä ekologisia prosesseja sekä luonnon monimuotoisuutta ja elämää ylläpitäviä järjestelmiä (Hemmi 2005, 80). Kestävän matkailukehityksen avulla matkailulle välttämättömät luonnonvarat säilyvät ja uusiutuvat, jolloin niiden liiallista käyttöä ehkäistään. Samalla kulttuuriympäristöt säilyvät, toiminta on yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti hyväksyttävää ja oikeudenmukaista. (Nurminen 2002, 14.)

Kestävän matkailun kehittyminen alkoi käyttäytymis- ja menettelytapaohjeista, joita julkaisi muun muassa WWF. Kestävyttä lähdettiin kehittämään ympäristövaikutusten vähentämisen ja ennaltaehkäisyn kautta. Nykyään laaditaan strategioita, ohjelmia ja suunnitelmia niin globaalisti, alueellisesti kuin paikallisestikin. Tavoitteena on myös pyrkiä näiden kestävä kehityksen ohjelmien toteutumiseen myös lakien ja direktiivien kautta. Matkailupalvelujen laatua halutaan parantaa ja samalla lisätä kuluttajatietoisuutta. Myös kuluttajien valintoihin ja käyttäytymiseen pyritään vaikuttamaan kampanjoilla, käyttäytymissäännöksillä ja lisäämällä liikennemuotojen valinnaisuutta. (Hemmi 2005, 81–82.)

Kestävä matkailu käsittää kaikki matkailun muodot mukaan lukien massamatkailun. Liian usein kestävä matkailu yhdistetäänkin vain luontomatkailuun. Matkailun kestävydestä ovat vastuussa kaikki matkailualan toimijat, kuten yrittäjät, matkailuorganisaatiot ja matkailijat itse. Yhtenä tämänhetkisistä kansainvälisistä tavoitteista on pysäyttää ilmastonmuutos ja järkeistää luonnonvarojen käyttämistä. Kestävän matkailun yhteydessä käytettävää termistöä on myös muokattu enemmän vaativampaan suuntaan, sillä kuluttajien haluttiin olevan tietoisia myös matkailun vastuullisuudesta. Vastuulliseen matkailuun kuuluukin erityisesti kohdemaan ympäristön huomioiminen. Suositeltavaa on käyttää julkisia kulkuvälineitä ja paikallisia matkaohjelmia. Muita ympäristöä säästäviä liikuntamuotoja ovat muun muassa kävely, pyöräily ja melonta, jotka kaikki perustuvat lihasvoiman käyttöön. Luonnossa liikkussa tulee kunnioittaa merkittäviä reittejä sekä opastetuilla retkillä lisätä matkailijoiden ympäristötietoisuutta. Ympäristötietoinen asiakas osaa edellyttää näitä asioita myös matkan- ja retkenjärjestäjiltä. (Hemmi 2005, 82–85.)

Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen vähentyminen lisäävät kuluttajien ympäristötietoisuutta. Kuitenkaan ei ole täysin varmaa, että kaikki huomioisivat ympäristöasiat valintoja tehdessään. Tämän vuoksi on tärkeää, että matkailuyrityksen tuotteet ja palvelut ovat niin sanotusti läpinäkyviä, jolloin asiakkaalle annetaan informaatiota myös tuotteiden taustoista. Ilmaston lämpenemisen myötä matkailun painopisteet ja kuluttajien matkailutottumukset muuttuvat. Tulevaisuudessa muun muassa lumiraja vetäytyy yhä pohjoisemmaksi ja tällöin joudutaan matkustamaan pidempiä matkoja lumen ja aktiviteettien perässä. (TEM 2014.) Matkailu elääkin murrosaikaa, jolloin asiakkaat ovat tietoisia matkailun ympäristövaikutuksista ja tekevät valintoja niiden mukaan. Tämä vaatii panostusta kaikilta matkailualan yrittäjiltä, jotta toimintaa kehitetään ympäristöä vaalien.

4.3 Kestävä majoitustoiminta

Keskeisin tavoite ympäristöjohtamisessa ja -järjestelmissä on ympäristökuormituksen ja siitä aiheutuvien vaikutusten minimointi. Vaikutusten vähentämisen keinoina voidaan käyttää ekotehokkuuteen pyrkimistä, energiakatselmuksia tai

elinkaarianalyysiä. Ympäristövaikutusten minimoinnilla saadaan aikaan myös kustannussäästöjä. Erityisesti hotelleissa energiaa kuluu eniten huoneiden ja yleisten tilojen lämmitykseen, valaistukseen ja ilmastointiin. Tärkeimmät energiansäästötoimenpiteet tehdään kiinteistön suunnittelu-, rakentamis- ja remontoimisvaiheessa. Tällöin voidaan käyttää apuna uusinta teknologiaa ja menetelmiä. (Hemmi 2005, 158–159.) Taulukossa 2 kootaan yhteen merkittävimpiä keinoja energiankulutuksen vähentämiseen ja jätehuollon kehittämiseen majoitusliikkeesä. Tärkeintä on tarkastella ensimmäisenä yrityksessä ja sen toiminnassa ilmenneitä ongelmakohtia sekä niiden seurauksia. Tällöin saadaan selkeä toimintajärjestys, jonka mukaan parannettavia asioita tulisi huomioida. Merkityksellisimpien toimintojen jälkeen voidaan siirtyä pienempiin ja hiomaan yksityiskohtia. Yrityksessä tulisi pohtia myös, mihin laajuuteen ympäristötyötä halutaan viedä.

Majoitusyrityksessä energiankulutusta voidaan vähentää muun muassa valitsemalla energiaystävällisiä kodinkoneita ja sähkölaitteita, vaihtamalla lamput energiansäästölamppuihin, kilpailuttamalla sähköntoimittajat ja käyttämällä yösähköä sekä alentamalla peruslämpötilaa. Veden säästöä voidaan toteuttaa säätämällä vesiverkoston vedenpainetta, asentamalla vettä säästäviä wc-kalusteita ja korjaamalla ilmaantuneet vuodot saman tien. Hankintoja ja kuljetuksia tehdessä tai tilatessa majoitusliikkeen tulisi perehtyä hankittavien tuotteiden elinkaareen ja elinkaarivastuuseen sekä pyrkiä panostamaan tuotteiden ja materiaalien pitkäikäisyyteen. Tärkeää on myös varmistaa alihankkijoiden ympäristövastuullinen toiminta sekä hankittujen tuotteiden ja materiaalien kierrätysmahdollisuus. (Hemmi 2005, 162–163.)

Suurin osa hotellitoiminnassa syntyvästä jätteestä on kierrätykseen tai uusiokäyttöön kelpaavaa. Eniten majoitusliikkeissä syntyykin eloperäistä jätettä ja kierrätyskelpoista pahvi- ja paperijätettä. Biojätteet voidaan hyödyntää kompostoimalla, ja paperijätteen kierrätyksellä ja uusiokäytöllä säästetään metsävaroja huomattavasti. Toimiva jätehuolto edellyttää hyvää yhteistyötä jätehuoltolaitoksen kanssa. Tärkein työ jätehuollossa tehdään jo majoitusliikkeessä, jossa jätteet tulisi lajitella etukäteen kustannusten säästämiseksi. Tavoitteena on erotella uusiokäyttöön soveltuva materiaali kaatopaikalle menevästä ja myös näin vähentää kalliita jäteastioiden tyhjennyskertoja. (Hemmi 2005, 166–167.)

Taulukko 2. Keinoja energiankulutuksen vähentämiseen ja jätehuollon kehittämiseen majoitusyrityksessä. (mukaillen Hemmi 2005, 158–167.)

Energia	Jätteet
<ul style="list-style-type: none"> • Energian käytön kartoitukset ja säännölliset energiakatselmukset • Energiaa säästävät kodinkoneet • Energiansäästölamput/LED-lamput • Yösähkön hyödyntäminen • Sähkötoimittajan kilpailuttaminen • Peruslämpötilan alentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Lajittelumahdollisuudesta tiedottaminen ja mahdollistaminen syntypaikalla • Syntyvän jätteen minimointi ja kertakäyttötuotteiden välttäminen <p>Jätteiden lajittelu syntypaikalla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biojäte • Kartonki ja paperi • Metall • Lasi • Energiajäte • Muovi • Sekajäte • Vaarallinen jäte • Sähkölaitteet • Rakennusjätteet • Suurikokoinen jäte • Käyttökelpoiset tekstiilit ja tavarat
Vesi	
<ul style="list-style-type: none"> • Vedenkulutuksen kartoitus ja säännöllinen seuranta • Vettä säästävät vesikalusteet • Veden paineen alentaminen • Ilmaantuneiden vikojen ja vuotojen välitön korjaaminen sekä säännöllinen huolto 	

4.4 Kestävyyden mittaaminen matkailussa

Matkailun kestävyden ilmaisussa käytetään erilaisia mittareita ja indikaattoreita. Niiden avulla saadaan tietoa matkailuelinkeinon ajankohtaisesta tilasta ja kehityksen mahdollisesta suunnasta. Indikaattori kertoo useimmiten numeraalisella tavalla ympäristöön liittyvästä tilasta. Näillä voidaan mitata muun muassa ekotehokkuutta tai ekologista jalanjälkeä. Indikaattorien avulla pyritään antamaan tiivistetty näkemys mitattavasta asiasta tai ilmiöstä. Useat matkailun kestävyttä ilmaisevat indikaattorit on laadittu kehitysmaiden matkailun tarpeisiin, joten tällöin tulee huomioida maantieteellinen laajuus. Indikaattoreita on laadittu myös esimerkiksi rannikkoalueille ja erilaisille kaupunkiympäristöille. Matkailun kestävyttä mitattaessa tulee ottaa huomioon myös paikallinen kestävyys, sillä alueelliset

erot voivat olla suuria ulkoisten tekijöiden, elinkeinon sekä yrittäjien välillä. (Hemmi 2005, 86–87; Jokimäki & Kaisanlahti-Jokimäki 2007, 22.)

Majoitusyrityksissä kannattavuutta ja kestävyyttä mitataan usein erilaisilla tilastoilla ja yrityksen lopullisella tuloksella. Tärkeitä ovat myös asiakaspalautteet, jotka kertovat yrittäjälle ja työntekijöille yrityksen menestymisestä, tämänhetkisestä tilasta ja mahdollisista kehityskohteista. Menestyvä yritys tarjoaa enemmän työpaikkoja ja vakiinnuttaa asemaansa toiminta-alueellaan. Etenkin matkailukeskittymissä on hyvä tarkastella myös paikallisen yhteisön tyytyväisyyttä ja kehityskohteideoita. Loma-ajat ja vuodenaikojen sesongit aiheuttavat usein päänvaivaa matkailukeskittymien yrittäjille ja paikallisväestölle. Toiminnan tulisi tällöin olla hyvin organisoitua ja suunnitelmallista, jotta alueen kantokyky pystyy sietämään matkailijamäärien rajut heilahtelut. Hyvä on myös huomioida yritystoiminnan kestävyys hiljaisina sesonkiaikoina. (Hemmi 2005, 86–90.)

Yrityksen onnistuneesta ympäristötyöstä kertovat ympäristösertifikaatit ja ympäristömerkit. Merkkien ja sertifikaattien tavoitteena on tuoda esiin ekologisesti kestäviä yrityksiä sekä tavoitteita ja ohjenuoria kestävän toiminnan toteuttamiseksi. Ympäristötyön tulee olla pitkäjänteistä ja tavoitteellista. Erilaisilla sertifikaateilla yritys saa itselleen myös markkinoinnillista etua. Monet ympäristömerkit ovatkin kuluttajille tuttuja, joten ne antavat asiakaslupauksen kestävästä ympäristötyöstä. Kuitenkin eri sertifikaateilla voi olla eritasoisia kriteerejä, joten merkin tai sertifikaatin saaminen ei tarkoita aina ensiluokkaista ympäristötyötä. Tämän vuoksi onkin tärkeää perehtyä sertifikaattien saamisperusteisiin ja valvontaan. Luotetuimmat ja tunnetut merkit ovatkin maksullisia ja velvoittavat yritystä jatkuvaan kehitystyöhön. (Ilmastokestävää matkailua 2015.) Erityistä hyötyä sertifiointien ja laatumerkkien hankinnassa on, mikäli yritys on suuntaamassa kansainvälisille markkinoille tai toimii jo siellä. (Visit Finland 2015.)

Ympäristöjärjestelmät, – standardit ja – indikaattorit toimivat käytännön työkaluina yrityksen toiminnassa ja sen kehittämisessä. Kun yritys noudattaa jotain ympäristöohjelmaa, voidaan koko toiminnassa ottaa järjestelmällisesti ympäristöasiat huomioon. Tällöin tunnistetaan ja vältetään mahdollisesti haitalliset ympäristövaikutukset sekä tuotetaan palveluja ja tuotteita kestäväällä tavalla. Järjestel-

mät ja ohjelmat vaativat ympäristötavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen seurantaan sekä jatkuvaa ympäristötehokkuuden parantamista uusien tavoitteiden kautta. Raportoinnin avulla yritys viestii kestävästä toiminnastaan sidosryhmille ja asiakkaille. (Verhelä 2014, 155.)

Toimintaohjeistuksen avulla yrityksen toimintaa ja erityisesti jätehuoltoa pyritään kehittämään ympäristöystävällisempään suuntaan. Ensisijaisen tärkeää on saada ohjeistuksen mukaiset muutos- ja kehitystyöt tehtyä ja käytäntöön. Suoranaisesta arviointikriteeristöä tämän opinnäytetyön tuloksena syntyvän ”ympäristöohjelman” arviointiin ei ole, mutta näkyviä tuloksia voidaan huomata varmasti jo ensimmäisen vuoden aikana. Mikäli lähdetään hakemaan jotain tiettyä ympäristömerkkiä tai –sertifikaattia, on niillä jokaisella omat vaatimuksensa yrityksen toiminnan suhteen. Mallia ja suuntaviivoja toiminnan kehittämiseen voi ottaa esimerkiksi paljon Suomessa käytössä olevasta ISO 14000-ympäristöjärjestelmästä. Tärkeämpiä mittaus- ja havainnointikeinoja kyseiselle yritykselle olisivat jätemäärän ja kierrätysprosentin mittaaminen nyt ja tietyn ajanjakson kuluttua, asiakastytyväisyyden kartoittaminen sekä henkilökunnan kokemusten selvittäminen. Tyytyväisyyden selvittämisen avulla voidaan selvittää, kokevatko asiakkaat saavansa lisäarvoa muuttuneista toimintamalleista jätehuollon osalta.

5. MATKAILUN YMPÄRISTÖVASTUULLISUUS

Ympäristö ja luonto ovat matkailuelinkeinon alusta lähtien olleet tärkeä resurssi palvelujen tuottamisessa ja tuotteiden luomisessa. Merkittävänä matkailun veto-voimatekijöinä ovat aina olleet luonto ja sen muodostelmat, kauniit maisemat, ilmasto-olot ja niiden erilaisuus. Monen matkailijan kohdevalintaan, matkustusmuotoon ja matkan sisältöön vaikuttavat kohteen ympäristö, aurinko ja ilmasto sekä paikallisuus ja autenttisuus. (Verhelä 2014, 147–148.)

Ympäristö on muuttunut ja kehittynyt ajan kuluessa, tulevaisuudessa muutokset ovat yhä selvemmin havaittavissa. Osaltaan muutokset tapahtuvat luonnollisista syistä, mutta ihmisen toiminnalla on kuitenkin vaikutuksensa tapahtuviin asioihin ja niiden vaikutuksiin. (Verhelä 2014, 148.) Ihminen onkin täysin riippuvainen niin uusiutuvista kuin uusiutumattomista luonnonvaroista. Luonnosta saamme tarvitsemamme energian, ravinnon ja raaka-aineet. Luonnonvarojen riittävyys ja väheneminen ovat kytköksissä niiden käyttöön, ja jatkuvasti kasvava maapallon väkiluku ja elintason nousu lisäävät myös kulutusta. Luonto on matkailualalle elinehto, joten tällöin on välttämätöntä pyrkiä matkailun negatiivisten vaikutusten vähentämiseen ja minimointiin. Kestävällä tavalla käytetyt luonnonvarat riittävät pidempään ja ehtivät myös uusiutua mahdollisuuksien rajoissa. (Turunen 2016.)

5.1 Matkailun vaikutukset ympäristöön

Ympäristötietoisuus, ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja vastuullisuus ovat yhä useammin vaikuttamassa asiakkaiden valintoihin ja päätöksiin matkustamisen suhteen. Matkailun riippuvaisuus ympäristöstä saa monet pohtimaan omaa arvomaailmaa uudella tavalla. Eniten luonnonvaroja matkailussa kuluu liikkumiseen, liikennevälineisiin ja niissä tarvittaviin polttoaineisiin. Monet liikenneyhtiöt ovatkin ottaneet käyttöönsä ympäristöohjelmia, joiden avulla päästöjä ja polttoainekuluja pyritään pienentämään. (Verhelä 2014, 148–150.) Majoitustoiminnassa energiaa kulutetaan ”*mitä suurempi, sitä enemmän*” –periaatteella. Luonnonvaroja kulutetaan myös matkailijoiden käyttämissä aktiviteeteissa, kuten laskettelu-rinteiden keinolumentuksessa, hissien käytössä ja valaistuksessa. Myös suoma-

laisten suosiossa oleva mökkimatkailu lisää luonnonvarojen kulutusta yhä paranevalla varustelutasolla ja sähkölaitteiden lisääntymisellä. (Turunen 2016.)

Ilmastossa on havaittu muutoksia ensimmäisen kerran jo satoja vuosia sitten, mutta muutosten eteneminen ja nopeutuminen on vasta saanut ihmiset pohtimaan tekojensa seurauksia. Ihmisen rooli ilmaston muuttajana onkin kasvanut etenkin viimeisten vuosikymmenten aikana. (Verhelä 2014, 148–149.) Ilmaston muuttuminen vaikuttaa matkailualan vetovoimatekijöihin aiheuttamalla rannikon eroosiota, merenpinnan nousua, lumi- ja jääpeitteiden nopeutuvaa sulamista sekä äärimmäisiä sääoloja, kuten tulvia ja helleaaltoja. (Turunen 2016.)

Matkakohteissa ympäristöongelmien syntyyn ja niiden laatuun vaikuttaa turistien käyttäytyminen ja tehdyt valinnat matkan sisällön suhteen. Majoituspaikan valinta, ruoan valitseminen ravintolassa, ostosten tekeminen ja aktiviteetteihin osallistuminen ovat kytköksissä matkailijan varallisuuteen ja elämäntapaan kotimaassa. Ympäristöön kohdistuvat vaikutukset aiheuttavat usein niin sanotun lumipalloefektin, jossa yhden seurauksena syntyy monia seurausvaikutuksia. Kuitenkin vain osa matkailun ympäristövaikutuksista voidaan selkeästi erottaa muusta ihmisen aiheuttamasta vaikutuksesta, sillä esimerkiksi henkilöautoliikenteessä päästöjä tuottavat kaikki autoilijat. Usein matkailualaa syytetään aiheutuneista ympäristöongelmista, sillä ne ovat selkeästi nähtävillä esimerkiksi roskaantumisenä. (Hemmi 2005, 41–43.)

Matkailun aiheuttamat ympäristövaikutukset voidaan jakaa karkeasti kolmeen: sosiaalistaloudellisiin, kulttuurisiin ja fysikaalisiin. Sosiaalistaloudelliset vaikutukset näkyvät paranevana infrastruktuurina sekä matkailutulona ja työpaikkoina paikallisille ihmisille. Myös luonnonsuojelukohteet ja virkistysalueet saavat taloudellista merkitystä. Myönteisinä fysikaalisina vaikutuksia näkyvät luonnonvaroille luodut laatustandardit ja tunnustukset luonnonsuojelun merkityksestä. Kulttuurisesti matkailu tukee paikallisia tapahtumia, taidetta ja perinteitä. (Saukkonen 1999, 30.)

Negatiivisia vaikutuksia aiheuttavat liikennevälineiden päästöt ja matkailualueiden jäteongelmat. Valitettavan moni matkailukeskus on perustettu ekologisesti

herkälle alueelle, jolloin alueen biodiversiteetti eli luonnon monimuotoisuus kärsii. Pahimmassa tapauksessa paikalliset asukkaat joutuvat tinkimään omasta kuluksistaan, esimerkiksi veden osalta, jotta sitä on riittävästi turistien käytettävissä. Matkailu voi tuoda alueelle myös rikollisuutta ja ihmisoikeuksien poljentaa, jolloin taloudellinen hyötyminen matkailusta usein siirtyy kauas ulkomaille suurten monikansallisten yritysten mukana. (Saukkonen 1999, 30–31.)

5.2 Vastuullinen matkailija

Matkakohteen valinnan yhteydessä pohditaan monia asioita: Miksi matkustetaan juuri tiettyyn kohteeseen? Miten sinne kannattaa matkustaa ja kenelle matkan aikana käytetyt rahat päätyvät? Vastuulliseen matkustamiseen liittyvät niin ekologiset kuin eettiset kysymykset, ja vastuullinen matkailija onkin valistunut matkailija, joka hankkii tietoa matkakohteestaan ennen matkaa ja paikan päällä. Ekologisuus-näkökulman avulla nähdään, kuinka paljon luonnonvaroja kohteeseen pääseminen kuluttaa ja kuinka matkakohteessa toimitaan. Matkan eettisyydellä tarkoitetaan paikallisten ihmisten oikeuksien kunnioittamista, ja pyrkimyksiä tukea matkailualan yrittäjien toimintaa mahdollisimman paljon. (Kalmari ym. 2009, 17.)

Matkakohteena kotimaa on ekologisin vaihtoehto, ja läheltä voi löytää monipuolisia sekä yllättäviäkin kohteita. Suomesta löytyy mielenkiintoisia kaupunkikohteita sekä kulttuurisesti ja maisemallisesti näyttäviä alueita Pohjanmaan lakeuksilta, Lapin erämaista ja Kainuun korvista. Hyvä on myös pohtia omaa matkustusajan kohtaa. Sesongin ulkopuolella matkustamisen hyötynä ovat turismin vaikutusten jakaantuminen koko vuodelle tasaisemmin sekä suurien matkustajaryhmien välttäminen. (Kalmari ym. 2009, 19–20.)

Majoituskohteen valinnassa on hyvä suosia ympäristömerkittyjä hotelleja aina, kun se on mahdollista. Ympäristömerkki tai –sertifiointi kertoo, että hotellilla on käytössään ympäristöohjelma, jota se noudattaa. Tällöin huolehditaan veden- ja energiankulutuksen vähentämisestä sekä jätteen oikeasta lajittelusta. Hotellilla ja matkailijalla on vastuu siitä, minkälainen jälki ympäristöön jää yöpymisestä.

Hotellissa majoituessaan voi myös suoraan tiedustella ympäristöasioiden hoitamisesta. Suuri osa majoitusliikkeiden ympäristöteoista liittyy lämmitys- ja vesijärjestelmiin, siivousmenetelmiin ja jätteiden käsittelyyn, jolloin ne eivät juuri asiakkaalle näy. Asiakas voi kuitenkin säästää energiaa ja vettä helposti myös majoituessaan, eikä esimerkiksi pyyhkeitä ja liinavaatteita tarvitse vaihtaa päivittäin. Helpointa on noudattaa samoja hyviä periaatteita kuin kotona ollessa: sammuttaa valot ja ilmastointi huoneesta poistuttaessa, sulkea vesihana hampaiden pesun ja saippuoinnin ajaksi sekä lajitella syntyvät jätteet. Taulukossa 3 esitetään ohjeita ja vinkkejä vastuulliseen matkailuun ja oman toiminnan ympäristöystävällisyyden huomioimiseen. Hotellit ovat usein herkkiä asiakaspalautteelle, joten on hyvä mainita, mikäli kokee ympäristöasioiden hoidon olevan huonolla mallilla. (Kalmari ym. 2009, 79–83.)

Taulukko 3. Ohjeita vastuulliselle matkailijalle (SMAL 2016.)

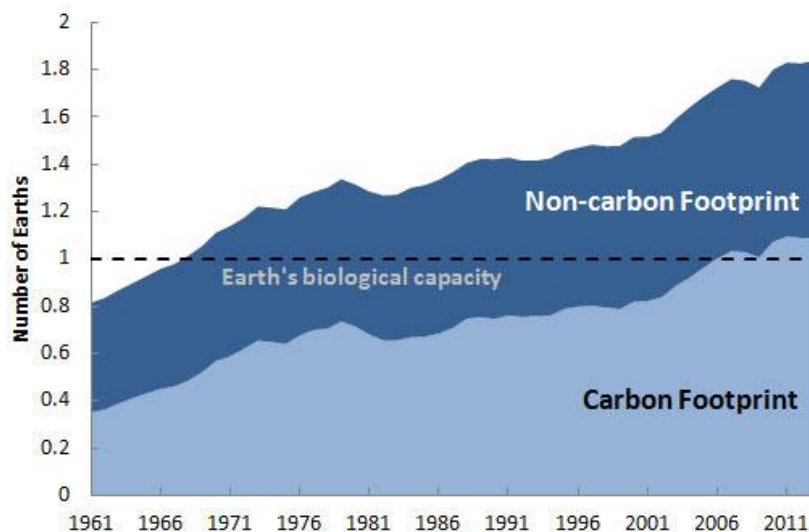
Luonnonvarat	Vesi	Jätteet
<ul style="list-style-type: none"> - Valitse ekologinen matkustustapa - Suosi energiatehokkaita laitteita - Suosi vihreää sähköä 	<ul style="list-style-type: none"> - Vähennä vedenkulu- tusta ja vältä turhaa käyttöä - Suosi ympäristöystävällisiä pesuaineita ja kemikaaleja 	<ul style="list-style-type: none"> - Lajittele ja kierrätät jätteet oikein - Minimoi syntyvän jätteen määrä - Vältä ympäristölle haitallisia tuotteita
<ul style="list-style-type: none"> - Suosi kestäviä ja ympäristömerkittyjä tuotteita - Suosi paikallisia tuotteita, palveluja ja raaka-aineita 		

5.3 Hiilijalanjälki ja ekologinen jalanjälki

Hiilijalanjäljen avulla kuvataan tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikana muodostuneiden kasvihuonekaasujen aiheuttamia ympäristövaikutuksia. (Luonnonvarakeskus 2016.) Hiilijalanjäljen yksikkönä käytetään usein tonneja, ja kulutus voidaan ilmaista esimerkiksi yhtä henkilöä tai yrityksen tuottamaa palvelua kohden. Hiilijalanjälki voidaan sisällyttää myös ekologiseen jalanjälkeen, jonka avulla voidaan kuvata, kuinka paljon maa- ja merialueita tarvitaan sitomaan syntyneet hiilidioksidipäästöt. Ekologinen jalanjälki osoitetaan pinta-alana, useimmiten hehtaareina. (Global Footprint Network 2016.) Yksinkertaistettuna henkilöautolla

ajaminen paikasta toiseen synnyttää tietyn määrän hiilidioksidipäästöjä eli ajamisen hiilijalanjäljen. Ekologisen jalanjäljen avulla osoitetaan pinta-alallisesti, kuinka paljon luonnon resursseja tarvitaan syntyneiden päästöjen sitomiseen.

Ihmiskunnan tuottama hiilijalanjälki on ollut kasvussa jo 1960-luvulta asti ja kasvaa edelleen. (Kuvio 2.) Tällä hetkellä tarvittaisiin lähes kaksi maapalloa, jotta ympäristö voisi käsitellä syntyneet päästöt. Kasvihuonepäästöjä syntyykin enemmän kuin ympäristömme ehtii niitä käsitellä, ja tällä on vaikutusta myös ilmastomuutoksen kehittymiseen. Luonnonvaroja tulisi käyttää harkiten, jotta maapallolla olisi tarjottavaa myös tuleville sukupolville. (Global Footprint Network 2016.) Monet matkailuyritykset ovat ottaneet käyttöönsä erilaisia laskureita hiilijalanjäljen ja ekologisen jalanjäljen mittaamiseen, jolloin asiakas voi esimerkiksi laskea henkilökohtaisen osuutensa lennetyksestä matkasta. Ympäristöjärjestöt ovat kehittäneet matkailijoille myös kompensatiomahdollisuuksia, joiden avulla voi hyvittää aiheuttamansa hiilijalanjäljen tukemalla muun muassa luonnon- ja ilmastonsuojelua. (Verhelä 2014, 153–154.)

Kuvio 2. Maapallon ekologinen jalanjälki ja kehittyminen 1961–2011 (Global Footprint Network 2016.)

5.4 Ympäristövastuullinen matkailuyritys

Ympäristövastuulla tarkoitetaan yrityksen ympäristövastuun tuntemista ja sen hallitsemista. Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan yrityksen toiminnan aiheuttamaa muutosta ympäristössä. Kaikkiin yrityksen toimintoihin ja tuotteisiin kohdistuu ympäristövaikutuksia ja ne voivat vaikuttaa luontoon, ihmisiin tai elinolosuhteisiin. (Yritys-Suomi 2016.) Ympäristövastuussa keskeisimpiä keinoja ovat luonnonvarojen tehokas käyttäminen, vesistöjen, ilman ja maaperän suojeleminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja ilmastonmuutoksen torjunta sekä vastuu yrityksen tuottaman palvelun tai tuotteen koko elinkaaren ympäristövaikutuksista. (Ekokompassi 2016.) Ympäristövastuullisella yritystoiminnalla pyritäänkin vähemmän ympäristöä kuormittavaan liiketoimintaan. (Hemmi 2005, 114.)

Yrityksen tulee tunnistaa oman toiminnan ympäristövaikutukset ja kehittää toimintaa jatkuvasti. Tärkeää on, että ympäristövastuullisuutta toteutetaan kokonaisvaltaisesti kaikessa yrityksen toiminnassa. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016.) Avoimuus ja totuudenmukainen tiedottaminen yrityksen toiminnasta antaa myös asiakkaille hyvän ja selkeän kuvan. Ympäristövastuullisuutta tulisi vaatia myös käytettäviltä alihankkijoilta ja yhteistyökumppaneilta. (Hemmi 2005, 114.)

Matkailuyritysten toimintaympäristö on muuttunut ja kehittynyt ajan saatossa. Keskeisin vaikutus on asiakkaiden käyttäytymisen ja vaatimusten muutoksella. Matkailijat ovat tänä päivänä yhä ympäristötietoisempia ja tällöin myös matkailuyritysten on reagoitava muutoksiin ja uusiin ehtoihin. Ympäristövastuullisuus onkin mahdollisuus kilpailijoista erottautumiseen. (Hemmi 1999, 65.) Lainsäädäntö ohjaa osittain palveluntarjoajien ympäristötietoisia valintoja Suomessa ja useissa maissa. Erilaiset lakisäädökset ja sopimukset velvoittavat yrityksiä toimimaan vastuullisesti, ja monissa yrityksissä kestävä kehityksen eteen tehdään enemmän kuin laki velvoittaa. Kansainväliset ympäristöohjelmat ja järjestöt sitouttavat yrityksiä toiminnan kehittämiseen ja kehittymistä seurataan auditoinnin ja raportoinnin avulla. (Verhelä 2014, 155.)

6. TOIMIVA JÄTEHUOLTO

Yrityksen jätehuollon kannalta on tärkeää selvittää, missä toiminnoissa jätettä syntyy, minkä verran ja mitä jätettä. On hyvä ottaa selvää toimipaikkakunnan lajittelu- ja kierrätysmahdollisuuksista, jotta kaikki syntyvä jäte voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Lopuksi suunnitellaan jätehuolto käytännön tasolla ja ohjeistetaan myös henkilökunta noudattamaan toimintamalleja. (Ympäristöosaava 2016.) Jätteiden syntypaikkalajittelulla vähennetään kaatopaikalle menevän jätteen määrää ja parannetaan hyödyntämismahdollisuuksia. Toimivan jätehuollon kautta yritys kehittää toimintaa kestäväällä tavalla ja huomioi ympäristön vastuullisesti.

Jätehuollon uudistamisella tavoitellaan myös kokonaiskustannusten pienentymistä, sillä lajittelemattomasta sekajätteestä peritään korkeampia jätemaksuja kuin lajitelluista jätteistä. (Ekokymppi 2016.) Jätteiden lajittelulla pidennetään myös suurten jäteastioiden tyhjennysväliä, sillä ne eivät täyty yhtä nopeasti monipuolisten lajittelumahdollisuuksien ansiosta. Jokelainen (2002) on pro gradu-työssään todennut, että *”kiinteistöille on yleensä edullisempaa lajitella hyötyjätteitä kuin erilliskerätä pelkkää sekajätettä johtuen sekajätteelle useissa kunnissa asetetusta hyöty-/lajiteltua jätettä kalliimmasta käsittelymaksusta sekä siitä, että lajittelu alentaa sekajäteastioiden tyhjennystiheyttä sekä lukumäärää kiinteistön jätepiisteessä.”* Jäteastioiden tiheät tyhjennysvälit aiheuttavat suurimmat jätehuoltokustannukset kiinteistölle, ja tällöin myös esimerkiksi biojätteen kompostointi tulee edullisemmaksi kuin erilliskeräys. (Jokelainen 2002.) Tutkimuksen tulokset tukevat esitettyä tavoitetta jätehuollon kustannusten pienemisestä kohdeyrityksessä.

6.1 Nykytilan kartoittaminen

Opinnäytetyön tuloksena syntyvän ohjeistuksen toteuttaminen lähti liikkeelle nykyisen jätehuoltotilanteen kartoittamisessa. Henkilökohtaisen työkokemuksen kautta olen tietoinen yrityksen tilanteesta ja toimintatavoista. Tällä hetkellä yrityksessä syntyviä jätteitä lajitellaan hyvin vähäisesti tai ei ollenkaan. Jätteistä erotel-

laan hotellin puolella pahvit, ja kaikki muu toiminnassa syntyvä jäte menee sekajätteeseen. Huoneistojen puolella jätteet lajitellaan asiakkaiden toimesta sekajätteeksi. Kaikki jätteet kuljetetaan kuljetusyrityksen toimesta Kajaaniin kaatopaikalle jatkokäsiteltäväksi.

Yrityksen toiminnan kehittämiseksi jätteiden lajitteluun halutaan kuitenkin pysyvä muutos, jolloin syntyvästä jätteestä eroteltaisiin kaikki jätelajit erilleen. Tavoitteena on jätteiden lajittelumahdollisuuksien monipuolistaminen ja parantaminen niin hotellin toiminnassa kuin huoneistomajoituksessa. Hotellin puolella jätteiden lajittelua voidaan kontrolloida henkilökunnan ja työntekijöiden toiminnan kautta, mutta huoneistojen kohdalla haasteeksi muodostuu asiakkaiden oma kiinnostus ja aktiivisuus jätteiden lajitteluun. Huoneistossa majoittuvien asiakkaiden velvollisuutena on viedä syntyneet jätteet itse keräyspisteelle. Tällöin ei voida täysin varmistua, että jätteen seassa ei olisi myös sinne kuulumatonta jätettä. Toimintaohjeistuksen myötä asiakkaille tullaan tiedottamaan yrityksen uusista toimintatavoista ja ohjeistetaan toimimaan myös niiden mukaisesti. Tärkeää on tuoda uudet toimintatavat esille sopivassa muodossa, jotta se motivoisi asiakkaita toimimaan ympäristöä huomioivalla tavalla.

Pienien tekojen kautta toimintaa voidaan lähteä kehittämään kestävästi. Tavoitteena on, että asiakkaat ymmärtäisivät jätteiden lajittelun merkityksen myös matkailualueilla ja majoitusliikkeissä. Etenkin sesonkiaikoina matkailukeskuksissa voi olla valtava määrä ihmisiä, jolloin myös syntyvän jätteen määrä ja energiankulutus on suurimmillaan. Yrityksen tavoitteena onkin kehittyä Vuokatin alueella ajankohtaiseksi, ympäristön huomioivaksi majoitusyritykseksi.

6.2 Jätteen määritelmä ja jätteen haltija

Jätelain 5 §:n mukaan jäte määritellään aineeksi tai esineeksi, joka on tarkoitus poistaa käytöstä joko sen haltijan päätöksestä tai veloitteen vuoksi. (Jätelaki 1:5§, 2016.) Valtioneuvoston asetus jätteistä (19.4.2012/179.) 1§ määrittelee biojätteeksi kotitalouksissa, ruokapalveluissa ja vähittäisliikkeissä syntyvän biologisesti hajoavan elintarvike- ja keittiöjätteen sekä puutarha- ja puistojätteen.

Jätteen haltijan velvollisuutena on järjestää toimiva jätehuolto yrityksen käyttöön. Tällöin haltija voi olla esimerkiksi kiinteistön omistaja tai toiminnanharjoittaja. Syntyvästä jätteestä tulee kuitenkin hyödyntää mahdollisuuksien mukaan jätteen sisältämä aine ja energia. Myös jätteen kerääminen ja jätteen kuljetuksen järjestäminen kuuluvat haltijan tehtäviin. Jätteen kuljetuksesta vastaavan tulee kuljettaa jäte haltijan ilmoittamaan tai viranomaisen määräämään paikkaan. (Sarkkinen 2006, 212.)

Eloperäisiä jätteitä voidaan hyödyntää ja käsitellä myös yrityksen toimesta. Syntyvät biojätteet, puutarha- ja ruokajätteet, voidaan kompostoida suljetussa ja ilmastoidussa kompostorissa yrityksen toimialueella. Kompostori tulee suojata haittaeläimiltä ja jäätymiseltä. Vaihtoehtoisesti yritys voi tehdä jätehuoltoyrityksen kanssa sopimuksen biojätteen erilliskeräyksestä. Biojätteen käsittelytavasta tulee Kainuun alueella tehdä kirjallinen ilmoitus Ekokympille. (Ekokymppi 2016.)

6.3 Jätelaki ja uudistukset

Jätelain tarkoituksena on edistää jätteiden oikeaoppista käsittelyä, ohjata jätehuollon toimintaa ja varmistaa sen toimivuus sekä huolehtia kestävästä luonnonvarojen käytöstä. Jätelakia sovelletaan kaikkeen toimintaan, josta syntyy jätettä, jätehuoltoon ja jätteeseen. (Jätelaki 1:1-2§, 2016.) Jätelainsäädännössä säädetään kaikesta jätteestä poislukien erityisjätteet, kuten ydinjäte. (Ympäristöministeriö 2016c.)

Jätelainsäädäntö on uudistettu kokonaisuudessaan vuosien 2011–2014 aikana, kehitystyö jatkuu kuitenkin vuoteen 2016 saakka (Ympäristöministeriö 2016c). Uusi jätelaki astui voimaan 1.5.2012. Uudistamisen tavoitteena oli tuoda lainsäädäntö nykyhetkeen ja vastaamaan nykyisiä jäte- ja ympäristöpolitiikan linjauksia sekä EU-asetuksia. (Ympäristöministeriö 2016d.) Tavoitteena on suomalaisen jätehuollon kehittäminen vastuullisesti, materiaalitehokkaasti ja edistyksellisesti toimivaksi (Ympäristöministeriö 2012).

Merkittävimmät muutokset vuodelle 2016 ovat orgaanisen jätteen ja vaatejätteen kaatopaikkakielto sekä pakkausmateriaalien ja muovien kierrätysvelvollisuus. Samalla myös kuntien jätteidenlajitteluohjeet uudistuvat uusien keräys- ja kierrätyspisteiden myötä. Ympäristöasiat herättävätkin valtavasti keskustelua ja saavat huomiota myös mediassa. Uusien asetusten avulla pyritään lisäämään ihmisten valveutuneisuutta ympäristöasioihin, mutta usein ne koetaan kuitenkin jätteiden lajittelua monimutkaistavana.

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013) rajoittaa biohajoavan ja orgaanisen jätteen kaatopaikalle vientiä vuodesta 2016 alkaen. Tavoitteena on, että biohajoavaa jätettä voidaan hyödyntää muun muassa energiantuotannossa, ja tällä pyritään myös luonnonvaroja säästävään toimintaan. Asetuksen taustalla on kaatopaikkadirektiivin toimenpaneminen biojätteiden kaatopaikkasijoituksen vähentämisen osalta. (Kaartinen 2013.) Vastaavasti uuden pakkausjäteasetuksen mukaisesti vastuu kuluttajapakkausjätteiden keräämisestä siirtyy 2016 kunnilta pakkausten tuottajille eli vähittäiskaupoille ja teollisuudelle. Tavoitteena on koko Suomen kattava keräyspisteverkosto, joka palvelee asiakkaita tehokkaasti. (RINKI 2016a.)

6.4 Kierrättämisen merkitys

Karkeasti voidaan katsoa, että kaikki kaatopaikalle menevä jäte on hukattua energiaa ja materiaalia. Kaatopaikalla eloperäiset jätteet tuottavat hapettomassa tilassa hajotessaan kaatopaikkakaasuja, joiden syntyminen voitaisiin välttää kierrättämisellä. Jätteeseen kytkeytyy kasvihuonekaasuja koko sen elinkaari- ja tuotantoprosessin aikana, mutta kierrätyksellä voidaan vaikuttaa päästöihin koko matkalla uudesta tuotteesta jätteeksi. Kierrätettyä materiaalia voidaan käyttää uusien tuotteiden valmistamisessa ja säästää näin luonnonvaroja. Kierrätyksen kokonaishyötyyn vaikuttavat muun muassa kierrätettävän materiaalin käsittelykustannukset ja uuden käyttötarkoituksen määrittelemine. (Ilmasto-opas 2016.) Jätteiden väheneminen suojelee ympäristöä, kun kaatopaikalle vietävä jäte vähenee ja mahdollisimman suuri osa syntyneestä jätteestä pyritään hyödyntämään jatkokäytössä. (Hemmi 2005, 306.) Uudelleenkäytön ja kierrättämisen

avulla voidaan vähentää ympäristövaikutusten ja kasvihuonekaasujen määrää jätteiden synty paikalla, jätehuollossa ja tuotteiden valmistusvaiheessa. (Ilmasto-opas 2016.)

Mahdollisuudet kierrättämiseen vaihtelevat kunnittain. Vuoden 2016 lakiuudistusten myötä esimerkiksi RINKI-ekopisteverkosto kehittää toimintaansa ja tarjoaa monipuoliset kierrätysmahdollisuudet kuluttajille (RINKI 2016b). Keräyskohteet ovat usein kiinteistökohtaisia tai alueellisia. Jätehuollossa kierrätystä voidaan edistää tarjoamalla riittävän paljon ja helposti saatavilla olevia lajittelupisteitä. Lisäksi tarjolla on paljon tietoa, esitteitä ja oppaita jätteiden järkevästä lajittelusta. Lähes jokaisesta kunnasta löytyy kierrätyskeskuksia ja kirpputoreja, jotka edistävät käyttökelpoisen tavaran kierrättämistä uudelleen käytettäväksi. (Ilmasto-opas 2016.)

7. TOIMENPIDEOHJELMA

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotteena syntyvä tapahtuma, tuote tai opas ei yksinään riitä opinnäytetyöksi, vaan tavoitteena on osoittaa kykenevänsä yhdistämään teoreettinen tieto ammatilliseen käytäntöön. Tavoitteena on pohtia aiheeseen liittyvien teorioiden ja käsitteiden avulla kriittisesti tehtyjä ratkaisuja ja pyrkiä kehittämään omaa ammattikulttuuria. (Vilkka & Airaksinen 2003, 41–42.)

Oppaan tai ohjeistuksen laatimisen taustalla on useimmiten tarve kyseenlaiselle tuotteelle. Jokainen opas on omanlaisensa, eikä oppaiden kirjoittamiseen ole yksiselitteisiä ohjeita. Tärkeintä kuitenkin on, että ohjeistus tai opas on tarkoituksenmukainen. Oppaan lähdetiedot voivat perustua jo olemassa olevaan tietoon tai kirjoittajan omiin kokemuksiin.

Dennis G. Jerz on laatinut nettiblogiinsa ohjeet hyvän ohjeistuksen kirjoittamiseksi. Ensimmäisenä on olennaista aloittaa kohderyhmästä ja sen rajaamisesta. Tekstin täytyy olla ymmärrettävää ja selkeää, riippumatta lukijan iästä. (Jerz 2011.)

Seuraavaksi tulee miettiä oppaalle tai ohjeistukselle sopiva nimi. Sen tulee selkeästi kertoa, mitä ohjeistus käsittelee tai opastaa. Nimi ei saa olla harhaanjohtava tai markkinoiva. Kolmannessa ohjeessaan Jerz neuvoo kirjoittamaan ohjeistuksen käskymuotoon. Ohjeissa neuvotut asiat on tehtävä joka tapauksessa, joten lukija ymmärtää ohjeen selkeämmin käskymuodossa kuin suosituksena. Oppaissa esitetyt asiat ovat enemmän neuvovia ja ohjaavia. Lukemista helpottavat myös ohjeiden numerointi tai luettelointi. (Jerz 2011.)

Kirjoittaessa on huomioitava oppaan tai ohjeistuksen rakenteen säilyminen selkeänä. On tärkeää, että lukija löytää etsimänsä asian helposti ja nopeasti esimerkiksi sisällysluettelon avulla. Tällöin koko teosta ei tarvitse selata läpi olennaisimman tiedon löytämiseksi. Viimeinen ohje koskee oppaan ensimmäisen version laatimista. Tärkeää on antaa opas luettavaksi ja arvioitavaksi henkilöille, jotka eivät ole olleet oppaan laatimisprosessissa mukana. Tällöin on mahdollista saada arvokasta palautetta ja rehellisiä kommentteja oppaan sisällöstä ja käytet-

tävydestä. Tarvittavien muokkaustoimenpiteiden ja riittävän arvioinnin jälkeen opas on valmis julkaistavaksi. (Jerz 2011.)

7.1 Suunnittelu ja sisältö

Toimenpideohjelman suunnittelu ja kehittyminen lähti liikkeelle toimeksiannosta, jonka mukaisesti majoitusyritykselle tulitisiin toteuttamaan ohjeistus ekologisemman toiminnan kehittämiseen. Lähtökohtien ja alkutilanteen kartoittamisen jälkeen aihetta lähdettiin pohtimaan materiaalin hankkimisen kautta. Suunnittelu- vaiheessa ohjeistus käsitteli yrityksen toimintaa kokonaisvaltaisesti huomioiden myös veden- ja sähkönkulutuksen. Keskustelujen pohjalta aihe rajattiin kuitenkin koskemaan vain jätteiden käsittelyä ja jätehuoltoa, sillä tämän osa-alueen kehittämiselle yrityksessä on toimeksiantajan mukaan suurin tarve. Tällöin myös valitun aiheen laajuutta voitiin kasvattaa ja teoriaa monipuolistaa, koska käsittelyssä on vain yksi yrityksen toiminto.

Toimenpideohjelman kohderyhmänä toimivat yritys ja sen työntekijät. Ohjeistuksen avulla tuodaan esille yrityksen tämänhetkinen tilanne ja kehityskohdat. Lisäksi esitellään tavoitteita, jotka yrityksen olisi tärkeä pystyä saavuttamaan. Ennen kaikkea hyötyä tavoitteiden saavuttamisesta on imagon kohottamisessa, toiminnan kehittämisessä ja mahdollisesti liiketaloudellisessa mielessä. Ohjeistuksen avulla tuodaan esille myös vaihtoehtoisia toimintamalleja nykyisiin nähden sekä selkeitä ohjeistuksia työntekijöille ja asiakkaiden käyttöön. Hotellille ja huoneistoihin tulevat esitteet ja lajitteluohjeet laaditaan suomeksi ja vähintään englanniksi. Yhteenvetona ohjeistuksessa käsitellään uusien toimintatapojen merkitystä ja syitä, markkinoinnillista näkökulmaa sekä tehtävistä muutoksista syntyviä kustannuksia.

Ohjeistuksesta haluttiin tehdä mahdollisimman selkeä ja helppolukuinen. Tärkeää on, että lukija ymmärtää myös suoritettavien toimenpiteiden taustan ja merkityksen. Tavoitteena on, että yrityksen toiminta ja työntekijät voisivat kehittyä jatkossa jokaisella toiminta-alueella ympäristöasiat huomioiden. Tulevaisuudessa yrityksiltä vaaditaan yhä enemmän ympäristövastuuta. Tätä on pyritty vauhditta-

maan muun muassa uuden jätelain ja asetusten avulla, jotka velvoittavat niin yrityksiä, yhteisöjä kuin yksittäisiä ihmisiäkin toimimaan ympäristöä säästävämmin ja ajatellen.

7.2 Toteutus ja viimeistely

Opinnäytetyön toiminnallisen osion toteutustapaa valittaessa tulee pohtia, mikä käytettävä muoto palvelee kohderyhmää parhaiten. Tekstiosioden laidinnassa tulee huomioida työn tavoitteet ja luonne, jotta syntyvästä tuotteesta saadaan sopiva käyttötarkoitusta ajatellen. Tärkeää on myös selvittää toimeksiantajan mahdolliset toiveet tuotteen ulkoasusta ja värimaailmasta. Tavoitteena on saada aikaan persoonallinen tuote, joka palvelee kohderyhmää ja on hyödynnettävissä esimerkiksi yrityksen toimintaa kehitettäessä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–53.)

Aiheen rajaamisen jälkeen opinnäytetyötä ja toimintaohjeistusta lähdettiin työstämään aiheeseen liittyvien teorioiden valinnalla, kartoittamisella ja kirjallisen lähdemateriaalin hankkimisella. Ekologisuuteen liittyvät asiat ovat nousseet viime vuosien aikana erityiseen huomioon Suomessa ja kansainvälisestikin. Aiheeseen liittyvää materiaalia on tarjolla runsaasti, ja tärkeää olikin valita työn kannalta siihen sopivimmat teoriat, jotka tukevat myös toimintaohjeistusta.

Tärkeää oli varmistaa, että lukija ymmärtää, miksi nykyisiä käytäntöjä ja toimintamalleja lähdetään muuttamaan toisenlaisiksi. Tämän vuoksi toimintaohjeistukseen otettiin mukaan myös olennaisia osia opinnäytetyön teoriaosuudesta. Ohjeistuksessa lukija saa tarkasteluun majoitusyrityksen tämänhetkisen tilanteen ja lähtökohdat kehittämistyöhön. Taustojen avaamisen kautta siirrytään käsittelemään majoitusyritystä ja suoritettavia toimenpiteitä käytännön tasolla. Ohjeistus sisältää useita havainnollistavia kuvia tämän hetkisestä tilanteesta ja selkeät ehdotukset muutosten toteuttamiseen. Ulkoasultaan ohjeistus noudattaa värimaailmaltaan yrityksen käytössä olevaa väritystä, kuvia ja logoa.

Ohjeistuksen rakennetta selkeyttää sisällysluettelo, jonka avulla lukija löytää nopeasti tarvitsemansa tiedon. Ohjeistuksessa käsitellään myös jätteiden lajittelun

taustoja ja opastetaan oikeanlaiseen lajittelukäytäntöön. Lisäksi ohjeistukseen on liitetty opastus Vuokatti–Sotkamo-alueella toimiville jätteiden lajittelu- ja keräyspisteille. Osiota voidaan hyödyntää asiakkaiden käyttöön tulevan ohjeistuksen laadinnassa ja hotellitoiminnassa siltä osin kuin jätettä syntyy kotitalouteen verrattava määrä. Toimintaohjeistuksessa esitellään myös suuntaviivoja asiakkaille suunnattuihin esitteisiin ja opastuksiin. Lopuksi käsitellään suoritettavien toimenpiteiden aiheuttamia kustannuksia ja vaikutuksia markkinointiin. Toimintaohjeistuksen liitteenä on lajitteluohjeistus, jota tullaan hyödyntämään hotellin toiminnassa ja asiakkaiden opastuksissa.

Ohjeistuksesta toimitetaan yrityksen käyttöön painettu versio ja sähköiset versiot kaikista työn osioista. Painetun version avulla työntekijät voivat perehtyä toimintaohjeistukseen ja sen taustoihin. Sähköisten osioiden ansiosta työn päivittäminen ja muokkaaminen on mahdollista myöhemmin. Toimintaohjeistukseen voidaan myöhemmin liittää esimerkiksi samankaltaiset suunnitelmat veden- ja energiankulutuksen seurannan ja kehitystyön osalta.

7.3 Toimenpideohjelman arviointi

Toimenpideohjelmaa lähdettiin rakentamaan opinnäytetyössä käytettyjen teoriamallien ja lähdemateriaalin pohjalta. Toimeksiantajan kanssa kartoitettiin yrityksen lähtötilanne ja se, mitä asioiden parantamiseksi olisi mahdollista tehdä. Henkilökohtaisen työkokemuksen kautta minun oli helppo lähteä rakentamaan toimivaa kokonaisuutta ja pystyin keskittymään havaitsemiini kehityskohtiin. Toimintaohjeistuksesta syntyi selkeä, käyttötarkoitusta palveleva ohjeistus yrityksen jätehuollon kehittämistä varten.

Suurin harppaus yrityksen toiminnassa tulee olemaan toimenpideohjelman käyttöönotto. Toiminnan kehittämisen aloittaminen vaatii jonkin verran investointeja sekä panostusta ohjeistusten laatimiseen ja toimintatapojen muuttamiseen. Lisäksi jätteiden kuljetus tulee hoitaa jatkossa jätelajeittain ja ohjeistusten mukaisesti. Tärkeää on saada aikaan yhteinen päätös toimintaohjeistuksen noudattamisesta ja ympäristötyöhön panostamisesta. Työntekijöiltä toimintaohjeistuksen

käyttöönotto vaatii perehtymistä ja tietoa uusista toimintatavoista. Tällöin asiakkaita voidaan ohjata huomioimaan uudet käytännöt ja kertoa, miksi yrityksessä halutaan panostaa juuri ympäristöasioiden kehittämiseen. Toimintaohjeistuksessa tavoiteltavia muutoksia tullaan käymään läpi yhdessä työntekijöiden kanssa, jolloin muutoksien aikaansaaminen ja juurruttaminen ovat helpompia suorittaa.

Toimenpideohjelman onnistumista voidaan seurata käyttöönoton jälkeen muun muassa jätehuollon kustannuksien sekä saadun asiakaspalautteen ja työntekijöiden kokemusten kautta. Tavoitteena on, että muutos olisi positiivinen kaikkien osapuolien kannalta. Vaikutuksia voidaan seurata myös tarkastelemalla muiden Vuokatin matkailualueella toimivien yritysten mahdollisia reaktioita. Tällä hetkellä vastaavaa ohjelmaa ympäristötyön kehittämiseen ei ole tehty muihin alueen majoitusliikkeisiin. Vain osa alueen majoitusliikkeistä tarjoaa asiakkailleen lajittelumahdollisuuksia niin hotellihuoneissa kuin vuokrahuoneistoissa, mutta pääosin mahdollisuudet ovat suppeat eikä niistä ohjeisteta asiakasta riittävästi tai riittävän monella kielellä. Usein käytäntö on sama kuin kohdeyrityksessä eli kaikki syntyvä jäte lajitellaan sekajätteeksi. Onnistuessaan Hotelli Vuokattiin laadittu toimenpideohjelma on ainutlaatuinen ja merkittävä toiminnan kehittämistyössä. Ympäristöasioiden näkyvällä huomioimisella voidaan saavuttaa myös kilpailuetua muihin majoitusliikkeisiin nähden.

Toimenpideohjelman kriittinen tarkastelu on tärkeää pitkän työstämisvaiheen jälkeen. Omalle tekstilleen tulee niin sanotusti sokeaksi, ja samalla sitä voi unohtaa tarkastella myös eri näkökulmista. Tällöin on hyvä antaa teksti luettavaksi henkilöille, jotka eivät ole osallistuneet kirjoittamisprosessiin. Saadun palautteen ja uusien näkökulmien avulla pystyin työstämään toimenpideohjelmaa toimivammaksi kokonaisuudeksi. Tärkeää on myös pohtia, syntyykö toimenpideohjelmasta sellainen tuote, jota yritys voi hyödyntää toiminnan kehittämisessä. Ohjeistuksessa esitellyt toimenpiteet ovat realistisia ja mahdollista toteuttaa kohtuullisen pienellä vaivalla. Tällöin kehitystyön aloittamisen kynnyks ei asetu liian suureksi ja ne on mahdollista toteuttaa lyhyellä aikavälillä. Toimenpideohjelma palvelee yrityksen muutoshalukkuutta ympäristöasioiden kehittämisessä.

Haasteina toimenpideohjelman käyttööntossa tulevat olemaan toimivan jätehuollon luominen yrityksen ja asiakkaiden käyttöön sekä motivointi uusiin toimintatapoihin. Merkittävä kysymys onkin: tuoko jätehuollon kehittäminen lisäarvoa asiakkaalle majoituspaikkaa valittaessa? Tarkoituksena on saada asiakkaat itse aktiiviksi ympäristöasioiden huomioimisessa. Toinen voi kokea jätteiden lajittelun kehittymisen majoitusliikkeessä toimivana, sillä hän toimii niin myös omassa kodissaan. Toisaalta asiakas voi kokea tilanteen myös raskasrasitteena eikä halua lomaillessaan kiinnittää huomiota jätteidenlajitteluun. Asenteita ja ennakkoluuloja voi olla vaikea lähteä muuttamaan, mutta tärkeämpää on tarjota asiakkaalle mahdollisuus kestävään toimintaan ja jätteiden lajitteluun.

Toimenpideohjelman käyttööntoon ja sen onnistumiseen vaikuttaa myös yhteistyön toimivuus jätteiden kuljetuksesta vastaavan Nosto ja Kuljetus J. Rusanen Ky:n kanssa. Rusasilla on Vuokatin alueella majoitusta tarjoavia yrityksiä asiakkainaan, ja yhden kanssa on kokeiltu jätehuollon kehittämistä aiemmin. Tällöin on kuitenkin jouduttu palaamaan entiseen käytäntöön takaisin, sillä asiakkaat eivät huomioineet mitenkään eri jätelajeja ja niiden lajittelua. Yrityksellä on riittävästi resursseja jätelajien kuljettamiseen, mutta kannattavinta on toimia samalla tavalla koko Vuokatin alueella. Kaikkien asiakasyritysten tulisi lähteä mukaan jätteiden lajittelun kehittämistyöhön, jotta siitä saataisiin kustannustehokasta ja järkevää. (Rusanen 2016.)

8. POHDINTA

Opinnäytetyön aiheen etsiminen alkoi toisen harjoittelujakson jälkeen keväällä 2015. Suoritin kyseisen harjoittelun Hotelli Vuokatissa ja jäin myös työskentelemään yritykseen kesäksi ja myöhemmin opiskelun ohella. Alkusyöksystä hotelli-päällikkö Mari Pitkänen ehdotti minulle aiheeksi eräänlaista ekologisuus selvitystä hotellin toiminnasta tehtäväksi. Hänen tarkoituksenaan oli ollut tehdä kyseenlainen selvitys, mutta ajanpuutteen vuoksi se oli jäänyt tekemättä. Vielä aiheeseen ei tehty selkeätä rajausta vaan lähdin työstämään ohjeistusta, jossa käsiteltiin jätehuollon kehittämisen lisäksi myös veden- ja sähkönkulutusta. Myöhemmin keskustelujen pohjalta aihe päätettiin rajata vain jätehuoltoon, sillä sen kehittämiseen yrityksessä oli eniten tarvetta.

Henkilökohtaisen työkokemuksen kautta olen päässyt havainnoimaan yrityksen toimintaa läheltä. Tiedän yrityksen toimintatavat ja taustat, joten opinnäytetyötä oli helppo lähteä työstämään hyvien pohjatietojen ansiosta. Kiinnitin jo harjoittelujakson aikana huomiota jätteiden lajittelun vähäisyyteen ja opinnäytetyön kautta pääsin kehittämään asiaa käytännön tasolla. Aiheina ekologisuus, kestävä kehitys ja niiden yhdistyminen matkailuun ovat mielenkiintoisia ja ajankohtaisia, mikä omalta osaltaan puolsi aiheen valintaa. Opinnäytetyön toteutustapa on uudellinen. Tämä tuo osaltaan myös haasteen työn rakenteen ja sisällön luomiseen, sillä työtä ei voi suoranaisesti verrata mihinkään. Toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamistapa tuntui luontevimmalta, ja tähän työhön se sopi erinomaisesti.

Opinnäytetyön rakentuminen lähti liikkeelle sopivan lähdemateriaalin hankinnalla ja työn aikataulutuksella. Tärkeää oli löytää työhön ja toiminnalliseen osioon sopivaa ja niitä tukevaa lähdemateriaalia. Ekologisuudesta ja kestävästä kehityksestä löytyy paljon materiaalia, ja niitä tutkiessa täytyi olla melko kriittinen, jotta löysi oikeaa asiaa käsittelevän tekstin. Monesti lukijaa johdetaan harhaan ekologisuus-käsitteellä ja muilla eko-määritelmillä. Näitä saatetaan hyödyntää usein melko löyhin perustein, eivätkä ne todellisuudessa kerro mitään esimerkiksi yrityksen toimintatavoista. Tärkeää on, että työssä tuodaan selkeästi esille, mitä määritelmillä tarkoitetaan juuri tässä työssä. Ekologisuus rajautuu työssäni jäte-

huollon kehittämistyöhön, mutta myöhemmin sen osaksi voidaan liittää esimerkiksi samankaltaiset osiot veden- ja sähkönkulutuksen kehittämistyöstä.

Opinnäytetyössä on käytetty lähteenä aiheita käsittelevää kirjallisuutta, nettijulkaisuja ja –sivustoja sekä hotellipäällikkö Mari Pitkäsen ja yrittäjä Mika Ohtosen haastattelumateriaalia. Lisäksi lähteinä on käytetty virallisia lakiesityksiä ja eri virastojen julkaisuja sekä kunnallisten jätevästävien ohjeistuksia. Viralliselta taholta saatua lähdemateriaalia voidaan pitää varmasti luotettavana ja oikeana. Työssä käytetyt nettilähteet ovat pääsääntöisesti järjestöjen tai ympäristötyön edistämiseen keskittyneitä sivustoja, joten myös niiden luotettavuutta ei ole syytä kyseenalaistaa.

Opinnäytetyön ja toimintaohjeistuksen valmistuminen kulki käsi kädessä koko prosessin ajan. Teoriapohjan valmistumisen jälkeen oli selkeää lähteä rakentamaan ohjeistusta teoriaan pohjautuen ja yrityksen kehityskohdat huomioiden. Opinnäytetyön tekeminen toimeksiantona todellisen yrityksen käyttöön oli antoisaa kokemus, joka myös tuki omien työelämävalmiuksien kehittymistä. Opinnäytetyöprosessin henkilökohtaisena tavoitteena minulla oli kehittää ammatillista osaamistani ja omaa asiantuntijuuttani.

Tärkeä osa opinnäytetyötä on yrityksen käyttöön suunnattu toimintaohjeistus. Tavoitteena on saada ohjeistuksessa esitetyt toimenpiteet toteutettua ja pysyvään käytäntöön. Monissa majoitusliikkeissä eletään murrosaikaa ja ympäristöasioihin kiinnitetään yhä enemmän huomiota myös asiakkaiden vaatimuksesta. Tavoitteena on, että toimintaohjeistuksen käyttöönotto olisi positiivinen niin yrityksen kuin asiakkaiden osalta. Saadun asiakaspalautteen perusteella lajittelumahdollisuuksiin toivotaan parannuksia, sillä ne ovat tällä hetkellä puutteellisia. On hyvä myös huomioida Vuokattiin saapuvien matkailijoiden lähtöalue, sillä etenkin hiihtolomien aikaan suuri osa matkailijoista saapuu eteläisemmästä Suomesta. Etelä-Suomessa ollaan edelläkävijöitä jätteiden lajittelun ja käsittelyn suhteen, ja tästä myös pohjoisemman Suomen tulisi ottaa mallia. Uudet jätemääräykset on etelässä otettu tarkemmin huomioon ja ihmiset lajittelevat syntyvät jätteet tarkemmin. Johtuuko välinpitämättömyys ympäristöasioita kohtaan täällä ihmisten luonteesta, vanhojen tapojen juurtuneisuudesta vai mahdollisuuksien

puutteesta? Tietynlaisen kontrastin Kainuun matkailuun luo myös Talvivaarana tunnetun kaivoksen toiminta. Erityisesti sillä on vaikutusta juuri Vuokatin matkailuun ja sen kehittämiseen. Voidaanko Vuokatissa kehittää ympäristöystävällistä matkailutoimintaa, kun lähellä sijaitsevan kaivoksen tiedetään aiheuttaneet peruuttamatonta vahinkoa luonnolle?

Suurin askel toiminnan kehittämisessä tulee olemaan toimintaohjeistuksen käyttöönotto. Tavoitteena on kuitenkin ottaa toimenpideohjelma käyttöön yrityksessä mahdollisimman pian. Tärkeää on saada koko yritys ja työntekijät sitoutumaan yhteiseen ympäristötyöhön. Asiakkaita kannustetaan lajittelemaan majoittautumisen aikana syntyneet jätteet ja siihen tarjotaan riittävästi mahdollisuuksia. Hotelli Vuokatilla on mahdollisuus toimia esimerkin näyttäjänä muille majoitusyrityksille sekä tuoda esille yhteistyön ja jätteidenlajittelun merkitystä matkailualueella. Toimenpideohjelman arvioinnissa pohdin jo mahdollisia haasteita toimenpideohjelman käyttöönotossa, ja olennaista olisikin saada asiakkaat kokemaan jätteiden lajittelu ennen kaikkea jokaista osapuolta hyödyttävänä. Kokonaisuutena toimintaohjeistus on toimeksiannon mukainen ja hyvä työkalu toiminnan kehittämistä varten.

Opinnäytetyöprosessin aikana pääsin perehtymään monipuolisesti jätehuoltoon, sen taustoihin ja siihen vaikuttaviin tekijöihin. Toimintaohjeistuksen tavoitteena on olla informatiivinen ja auttaa yritystä kehittämään toimintaansa. Hotelli Vuokatissa ympäristötyön kehittäminen on vielä alussa, mutta tavoitteena on toimintaohjeistuksen käyttöönoton avulla polkaista käyntiin aktiivinen toiminta jätehuollon parantamiseksi ja nousta edelläkävijäksi Vuokatin matkailualueella. Pääsen havainnoimaan toimenpideohjelman käyttöönottoa opinnäytetyön jälkeen työsuhteen kautta. Tällöin pystyn tarkastelemaan ilmenneitä vaikutuksia sekä arvioimaan ohjeistuksen ja käyttöönoton onnistumista kokonaisuutena. Merkittävin palaute muutosten onnistumisesta saadaan asiakkailta. Uusien toimintamallien vaikutukset heijastuvat ennen kaikkea majoittautumiseen, joten asiakaspalautteen vastaanottaminen ja käsittely tulee olemaan tärkeä osa toiminnan kehittämistä jatkossa.

LÄHTEET

Borg, P. & Condit, S. (toim.) 1997. Kestävän matkailun julkaisuja 1. Matkailun osaamiskeskus ja Matkailualan verkkoyliopisto. Joensuun yliopisto. Savonlinna. Mynäprint Oy.

Ekokompassi-sertifikaatti. Ympäristötyö. 2016. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla: <http://www.ekokompassi.fi/ymparistotyö/>

Ekokymppi. 2006. Kiinteistön jätehuolto: Ekokymppin jätehuoltomääräykset. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: http://www.eko-kymppi.fi/uploads/files/Jhm_2012_uusilogo.pdf

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2016. Mitä teemme?: Energia, liikenne ja ympäristö: Vastuullisuus: Vastuullisuus liiketoiminnan ytimessä. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: <http://ek.fi/mita-teemme/energia-liikenne-ja-ymparisto/vastuullisuus/>

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Gummerus Kirjapaino Oy.

Global Footprint Network. 25.3.2016. Carbon Footprint. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla: http://www.footprintnetwork.org/en/index.php/GFN/page/carbon_footprint/

Helakorpi, S. 1999. Opinnäytetyö ja tutkimustoiminta ammattikorkeakoulussa. Hämeenlinna. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto osa 1. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi

Hotelli Vuokatti. Internet-sivusto. 2015–2016 Saatavilla: <http://www.hotellivuokatti.fi/fi/etusivu/>

Ilmastokestävää matkailua. 2015. Sertifikaattien kartoitus. Reilun Matkailun Yhdistys. Viitattu 16.12.2015. Saatavilla: <http://ilmastokestavaamatkailua.fi/333-sertifikaattien-kartoitus>

Ilmasto-opas.fi. 2016. Ilmastonmuutos: Hillintä: Kierrätys ja uudelleenkäyttö voivat vähentää kulutusta ja sen ympäristövaikutuksia. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla: <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/hillinta/-/artikkeli/8bde6ca5-7802-4c36-a4da-34086e9c5287/kierratys-ja-uusiokaytto.html>

Jerz, D. 2011. Instructions: How to Write Guides for Busy, Grouchy People. Viitattu 8.1.2016. Saatavilla: <http://jerz.setonhill.edu/writing/technical-writing/instructions-how-to-write-for-busy-grouchy-people/>

Jokimäki, J. & Kisanlahti-Jokimäki, M-L. (toim.) 2007. Matkailualueiden kestävyden indikaattorit. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Viitattu 10.1.2016. Saatavilla: <http://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/59447/Matkailualueiden%20kest%C3%A4vyyden%20indikaattorit.pdf?sequence=1>

Jokelainen, H-M. 2002. Jätteen tuottajakiinteistöjen yhdyskuntajätehuollon kustannusten kehittyminen Keski-Suomessa 1995-2005 : esimerkkikuntina Jyväskylä, Jämsä, Saarijärvi, Viitasaari ja Leivonmäki. Pro Gradu-työ. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteiden tiedekunta. Viitattu 24.5.2016. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8487/hajokel.pdf?sequence=1>

Jätelaki 646/2011. Viitattu 20.2.2016. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2011/20110646>

Kaartinen, T. 4.9.2013. VTT. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista ja biohajoavan jätteen kaatopaikkakielto: Kuntien ympäristösuojelun neuvottelupäivä. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58570/Kaartinen_vn_asetus_kaatopaikoista/bce6a35b-38ad-4418-aaff-27b5cab61ef2

Kalmari, H. & Ketola, K. 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja. MONDO. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.

Nurminen, H. (toim.) 2002. Elämää ja elämyksiä saaristossa – Näkökulmia kestäväan matkailuun. Turku. Kirja-Aurora.

Pitkänen, M. & Ohtonen, M. 2016. Hotelli Vuokatti. Haastattelumateriaalit 2015–2016.

Rusanen, J. 2016. Yrittäjä. Nosto ja Kuljetus Rusanen Ky. Sähköpostikeskustelu ja puhelinhaastattelu 23.5.2016.

Suomen pakkauskierrätys RINKI Oy. 2016a. Kuluttajakeraus parhaille paikoille. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla:
<http://info.rinkiin.fi/kerayspisteet-parhaille-paikoille/>

Suomen pakkauskierrätys RINKI Oy. 2016b. Rinki-ekopisteverkosto kasvaa vauhdilla. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla:
<http://rinkiin.fi/ajankohtaista/tiedotteet/rinki-ekopisteverkosto-kasvaa-vauhdilla/>

Saukkonen, P. (toim.) 1999. Matkailu ja globalisaatio. Liite: Maailmankansalaisen kypsyyskoe. Suomen YK-liitto. Helsinki. Media Screen Finland Oy.

Sarkkinen, S. (toim.) 2006. Ympäristövastuu työpaikalla: Säästä luontoa ja rahaa. Edita Publishing Oy. Helsinki. Edita Prima Oy.

Suomen ympäristöopisto. 2015. Aineistot: Kestävä kehitys. Viitattu 16.12.2015. Saatavilla: <http://www03.edu.fi/aineistot/keke/yleistietoa/kestavakehitys.htm>

TEM. 17.1.2014. Suomen matkailun tulevaisuuden näkymät - Katse vuoteen 2030. Elin-keino- ja innovaatio-osasto. Viitattu 10.1.2016. Saatavilla:
https://www.tem.fi/files/38503/TEMrap_4_2014_web_17012014.pdf

Turunen, A. 2009. Suomen matkatoimistoalan liitto ry (SMAL). Helsinki Declaration. Kestävän kehityksen infopaketti. Viitattu 20.2.2016 Saatavilla: <http://www.smal.fi/loader.aspx?id=2989a1e4-a78f-4e3a-981f-2663b4398e07>

Valtioneuvoston asetus jätteistä 19.4.2012/179. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120179#L6P35>

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista 331/2013. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130331#Lidp1245408>

Verhelä, P. Matkailun perusteet. 2014. SH Traveledu Oy. Kuopio. Kuopion Liikekirjapaino Oy.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Visit Finland. 15.1.2015 Kestävä kehitys matkailuyrityksessä. Viitattu 10.1.2016. Saatavilla: <http://www.visitfinland.fi/tuoteteemat-ja-tyokalut/kestava-kehitys-matkailuyrityksessa/>

Ylä-Savon Jätehuolto. 2016. Tietopankki: Lajittelu. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla: <http://www.ylasavonjatehuolto.fi/ysj/fi/tietopankki/Lajittelu/index.php>

Ympäristöministeriö. 2015. Ympäristö: Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 16.12.2015. Saatavilla: [http://www.ym.fi/fi-fi-Ymparisto/Kestava_kehitys/Mita_on_kestava_kehitys](http://www.ym.fi/fi-fi/Ymparisto/Kestava_kehitys/Mita_on_kestava_kehitys)

Ympäristöministeriö. 2016a. Ympäristö: Kestävä kehitys. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: <http://www.ym.fi/kestavakehitys>

Ympäristöministeriö. 2016b. Ympäristö: Kestävä kehitys: Kestävän kehityksen ympäristösitoumus: Yhteiskuntasitoumuksen tavoitteet. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Kestava_kehitys/Kestavan_kehityksen_yhteiskuntasitoumus/Yhteiskuntasitoumuksen_tavoitteet

Ympäristöministeriö. 2016c. Ympäristö: Lainsäädäntö ja ohjeet: Jätelainsäädäntö. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla:

http://www.ymp.fi/fi-fi/ymparisto/lainsaadanto_ja_ohjeet/jatelainsaadanto

Ympäristöministeriö. 2016d. Ympäristö: Lainsäädäntö ja ohjeet: Ympäristönsuojeluun valmisteilla oleva lainsäädäntö: Jätealan lainsäädännön kokonaisuudistus.

Viitattu: 25.4.2016. Saatavilla:

http://www.ymp.fi/fi-fi/ymparisto/lainsaadanto_ja_ohjeet/ymparistonsuojelun_valmisteilla_oleva_lainsaadanto/jatealan_lainsaadannon_kokonaisuudistus

Ympäristöministeriö. 2012. Ajankohtaista jätelain uudistuksesta. Toukokuu 2012.

Viitattu 25.4.2016. Saatavilla: www.ymp.fi/download/noname/%7B6BFE29B0-A524-4847-A891-FA4EE681E853%7D/30906

Ympäristöosaava.fi. 2016. Ympäristöosaava ammattilainen: Ruokapalveluala:

Kehitä organisaatiota: Ympäristötyön osa-alueet: Jätehuolto. Viitattu 25.4.2016.

Saatavilla: <http://www.ymparistoosaava.fi/ruokapalveluala/index.php?k=22601>

Yritys-Suomi. Työ- ja elinkeinoministeriö. Artikkelit: Ympäristövastuullinen yritys. 2016. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla:

<https://www.yrityssuomi.fi/ymparistovastuullinen-yritys>

LIITTEET

Liite 1 TOIMENPIDEOHJELMA

TOIMINTAOHJEISTUS

JÄTEHUOLLON KEHITTÄMINEN HOTELLI VUOKATISSA

LAURA SIRVIÖ

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO.....	1
2 TOIMINTAOHJEISTUKSEN ESITTELY.....	2
3 LÄHTÖKOHDAT	3
4 KESTÄVÄ MAJOITUSTOIMINTA	5
4.1 Yrityksen ympäristövastuu	6
5 JÄTELAKI JA UUDISTUKSET	8
5.1 Jätteen määritelmä ja jätteen haltija.....	9
6 TOTEUTUSSUUNNITELMA	10
6.1 Hotelli	12
6.2 Aamiainen	13
6.3 Hotellihuoneet	14
6.4 Huoneistot.....	15
7 JÄTTEIDEN LAJITTELU	18
7.1 Keräyspisteet ja lajitteluasemat Vuokatti-Sotkamo	21
8 OHJEISTUKSET JA ESITTEET ASIAKKAILLE	24
8.1 Hotellihuoneet	24
8.2 Aamiainen	25
8.3 Huoneistot	26
9 KUSTANNUKSET	27
9.1 Uudistusten hyödyntäminen markkinoinnissa	27
LÄHTEET	29
LIITTEET	

1. JOHDANTO

Toimintaohjeistus on osa opinnäytetyötä, joka tarkoituksena on selvittää Hotelli Vuokatin nykytilaa kestäväen kehityksen näkökulmasta sekä ehdottaa toimenpiteitä ekologisuuden parantamiseksi. Tavoitteena on tutkia kestävää kehitystä matkailun kannalta ja keskittyä erityisesti kestävään majoitustoimintaan ja matkailun vastuullisuuteen kaikkien osapuolten kannalta.

Hotelli Vuokatti on panostanut ympäristötietoisiin valintoihin uusien huoneistojen rakennusvaiheessa valitsemalla rakennusten lämmitysjärjestelmäksi maalämmön ja asentamalla vettä säästävät vesikalusteet. Kuitenkaan jätteiden kierrätykseen ja lajitteluun ei ole panostettu riittävästi ja tähän halutaan saada hotellin ja uusien huoneistojen osalta pysyvä muutos. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda yrityksen käyttöön toimenpideohjelma, jonka avulla ekologisuutta voidaan kehittää ehdotusten ja toimintasuositusten avulla. Tavoitteena on, että yritys pystyisi toimenpideohjelman käyttöönoton jälkeen tuomaan ekologisia ratkaisuja esille toiminnassaan sekä parhaimmassa tapauksessa saavuttamaan liiketaloudellista hyötyä.

Monet asiakkaat arvostavat nyt ja tulevaisuudessa yhä enemmän majoitusyritysten tekemiä valintoja ympäristön säästämiseksi ja suojelemiseksi. Majoitusliikkeiden ekologisiin valintoihin kiinnitetään yhä enemmän huomiota ja majoituskohte saatetaan valita esimerkiksi saatujen ympäristömerkkien perusteella. Ympäristöystävällinen matkailu on ajankohtainen käsite maailmanlaajuisesti ja Suomessakin tähän on pikkuhiljaa kiinnitetty huomiota. Majoitusliikkeet kokevat tärkeänä myös sen, että asiakkaat ovat tietoisia tehdyistä valinnoista. Hotelli Vuokatin tavoitteena on kehittyä ympäristön huomioivaksi ja ajankohtaiseksi majoitusliikkeeksi Vuokatin matkailualueella.

2. TOIMINTAOHJEISTUKSEN ESITTELY

Opinnäytetyön toteutustavaksi on valittu toiminnallinen opinnäytetyö. Opinnäytetyössä perehdytään yhteen yritykseen, sen toimintaan ja toiminnan kehittämistyöhön. Tavoitteena on kuvata yrityksen toimintaa nykyhetkessä ja kehittää toimintaohjeistus tulevaisuutta varten. Toimintaohjeistuksessa keskitytään yrityksen jätehuollon kehittämiseen ja tehtyjen ratkaisujen esilletuomiseen.

Kehitystyön tarkoituksena on tuottaa yrityksen käyttöön toimintaohjeistus, joka tukee pyrkimyksiä kohti ekologisempaa toimintaa ja majoitusyritystä. Toimeksannon mukaan yrityksellä on selkeä tarve kyseisenlaiselle ohjeistukselle, sillä toimintaa halutaan kehittää parempaan suuntaan. Toiminnan kehittämiseen palautetta on tullut myös useiden majoittuneiden asiakkaiden toimesta. Toimintaohjeistus lähdetään kehittämään tilanteeseen, jossa ekologisuusasioita on huomioitu vähäisesti. Kaikki huoneistoista ja hotellista syntyvä jäte vietään sekajätteeneksi syväkeräysastioihin eikä niitä lajitella. Toimintaohjeistus toimitetaan yrityksen käyttöön niin sähköisessä kuin kansiotyypisessä muodossa.

Toimintaohjeistuksen laadinnassa huomioidaan opinnäytetyötä varten hankittu kirjallisuus- ja lähdemateriaali, taustakartoitus yrityksestä sekä ajankohtaiset lakiuudistukset. Vuoden 2016 alusta astui voimaan jätelaki, joka kieltää orgaanisen jätteen sijoittamisen kaatopaikalle. Asetuksen tavoitteena on näin edistää jätteiden lajittelua ja kierrätystä valtakunnallisesti sekä hyödyntää orgaaninen jäte muun muassa kompostoinnin kautta. Erityistä huomiota toimintaohjeistuksessa kiinnitetään juuri jätteiden lajittelun ja kierrätyksen merkitykseen sekä ympäristötietoisien valintojen esille tuomiseen. Tavoitteena on tarjota myös asiakkaille riittävän laaja mahdollisuus jätteiden lajitteluun hotellihuoneissa sekä huoneistoissa. Asiakkaille voidaan viestiä yrityksen toiminnasta ja taustoista muun muassa huoneesta löytyvän esitelehtisen avulla sekä kertoa samalla, kuinka hän voi omalla toiminnallaan vaikuttaa majoittumisensa hiilijalanjälkeen. Ekologisuusasioista informoimalla pyritään tuomaan asiakkaalle lisäarvoa majoituskohteen valinnassa. Tärkeää on saada toimintaohjeistuksessa esitetyt uudistukset yrityksen toimintaan vaiheittain, jotta ne muodostuvat pysyviksi toimintatavoiksi.

3. LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyön tuloksena syntyvän ohjeistuksen toteuttaminen lähti liikkeelle nykyisen jätehuoltotilanteen kartoittamisessa. Henkilökohtaisen työkokemuksen kautta olen tietoinen yrityksen tilanteesta ja toimintatavoista. Tällä hetkellä yrityksessä syntyviä jätteitä lajitellaan hyvin vähäisesti tai ei ollenkaan. Jätteistä erotellaan hotellin puolella pahvit, ja kaikki muu toiminnassa syntyvä jäte menee sekajätteeseen. Huoneistojen puolella jätteet lajitellaan asiakkaiden toimesta sekajätteeksi. Kaikki jätteet kuljetetaan Nosto ja Kuljetus J. Rusanen Ky:n toimesta Kaajaanin kaatopaikalle jatkokäsiteltäväksi.

Yrityksen toiminnan kehittämiseksi jätteiden lajitteluun halutaan kuitenkin pysyvä muutos, jolloin syntyvästä jätteestä eroteltaisiin kaikki jätelajit erilleen. Tavoitteena on jätteiden lajittelumahdollisuuksien monipuolistaminen ja parantaminen niin hotellin toiminnassa kuin huoneistomajoituksessa. Toimintaohjeistuksessa keskitytään ympäristöasioista vain jätteiden lajitteluun ja käsittelyyn, sillä toimeksiantajan mukaan tälle on eniten tarvetta. Energian- ja vedenkulutus ovat aktiivisessa seurannassa niin hotellin kuin huoneistojen osalta, mutta opinnäytetyön ja ohjeistuksen sisältö haluttiin rajata jätehuollon kehittämiseen. Jätehuollon kehittäminen on merkittävä osa yrityksen ympäristötietoisemmän toiminnan jatkuvaa kehitystyötä. Tarkoituksena on saada aikaan pysyviä muutoksia, jotka näkyvät selkeästi myös asiakkaille.

Hotellin puolella jätteiden lajittelua voidaan kontrolloida henkilökunnan ja työntekijöiden toiminnan kautta, mutta huoneistojen kohdalla haasteeksi muodostuu asiakkaiden oma kiinnostus ja aktiivisuus jätteiden lajitteluun. Huoneistossa majoittuvien asiakkaiden velvollisuutena on viedä syntyneet jätteet itse keräyspisteelle. Tällöin ei voida täysin varmistua, että jätteen seassa ei olisi myös sinne kuulumatonta jätettä. Toimintaohjeistuksen myötä asiakkaille tullaan tiedottamaan yrityksen uusista toimintatavoista ja ohjeistetaan toimimaan myös niiden mukaisesti. Tärkeää on tuoda uudet toimintatavat esille sopivassa muodossa, jotta se motivoisi asiakkaita toimimaan ympäristöä huomioivalla tavalla.

Pienien tekojen kautta toimintaa voidaan lähteä kehittämään kestävästi. Tavoitteena on, että asiakkaat ymmärtäisivät jätteiden lajittelun merkityksen myös matkailualueilla ja majoitusliikkeissä. Etenkin sesonkiaikoina matkailukeskuksissa voi olla valtava määrä ihmisiä, jolloin myös syntyvän jätteen määrä ja energiankulutus ovat suurimmillaan. Yrityksen tavoitteena onkin kehittyä Vuokatin alueella ajankohtaiseksi, ympäristön huomioivaksi majoitusyritykseksi.

4. KESTÄVÄ MAJOITUSTOIMINTA

Keskeisin tavoite ympäristöjohtamisessa ja -järjestelmissä on ympäristökuormituksen ja siitä aiheutuvien vaikutusten minimointi. Vaikutusten vähentämisen keinoina voidaan käyttää ekotehokkuuteen pyrkimistä, energiakatselmuksia tai elinkaarianalyysiä. Ympäristövaikutusten minimoinnilla saadaan aikaan myös kustannussäästöjä. Erityisesti hotelleissa energiaa kuluu eniten huoneiden ja yleisten tilojen lämmitykseen, valaistukseen ja ilmastointiin. Tärkeimmät energiansäästötoimenpiteet tehdään kiinteistön suunnittelu-, rakentamis- ja remontoimisvaiheessa. Tällöin voidaan käyttää apuna uusinta teknologiaa ja menetelmiä. (Hemmi 2005, 158–159.) Taulukossa 1 kootaan yhteen merkittävimpiä keinoja energiankulutuksen vähentämiseen ja jätehuollon kehittämiseen majoitusliikkeesä. Tärkeintä on tarkastella ensimmäisenä yrityksessä ja sen toiminnassa ilmenneitä ongelmakohtia sekä niiden seurauksia. Tällöin saadaan selkeä toimintajärjestys, jonka mukaan parannettavia asioita tulisi huomioida. Merkityksellisimpien toimintojen jälkeen voidaan siirtyä pienempiin ja hiomaan yksityiskohtia. Yrityksessä tulisi pohtia myös, mihin laajuuteen ympäristötyötä halutaan viedä.

Majoitusyrityksessä energiankulutusta voidaan vähentää muun muassa valitsemalla energiaystävällisiä kodinkoneita ja sähkölaitteita, vaihtamalla lamput energiansäästölamppuihin, kilpailuttamalla sähköntoimittajat ja käyttämällä yösähköä sekä alentamalla peruslämpötilaa. Veden säästöä voidaan toteuttaa säättämällä vesiverkoston vedenpainetta, asentamalla vettä säästäviä wc-kalusteita ja korjaamalla ilmaantuneet vuodot saman tien. Hankintoja ja kuljetuksia tehdessä tai tilatessa majoitusliikkeen tulisi perehtyä hankittavien tuotteiden elinkaareen ja elinkaarivastuuseen sekä pyrkiä panostamaan tuotteiden ja materiaalien pitkäikäisyyteen. Tärkeää on myös varmistaa alihankkijoiden ympäristövastuullinen toiminta sekä hankittujen tuotteiden ja materiaalien kierrätysmahdollisuus. (Hemmi 2005, 162–163.)

Suurin osa hotellitoiminnassa syntyvästä jätteestä on kierrätykseen tai uusiokäyttöön kelpaavaa. Eniten majoitusliikkeissä syntyykin eloperäistä jätettä ja kierrätyskelpoista pahvi- ja paperijätettä. Biojätteet voidaan hyödyntää kompostoimalla ja paperijätteen kierrätyksellä ja uusiokäytöllä säästetään metsävaroja huomattavasti.

tavasti. Toimiva jätehuolto edellyttää hyvää yhteistyötä jätehuoltolaitoksen kanssa. Tärkein työ jätehuollossa tehdään jo majoitusliikkeessä, jossa jätteet tulisi lajitella etukäteen kustannusten säästämiseksi. Tavoitteena on erotella uusiokäyttöön soveltuva materiaali kaatopaikalle menevästä ja myös näin vähentää kalliita jäteastioiden tyhjennyskertoja. (Hemmi 2005, 166–167.)

Taulukko 1. Keinoja energiankulutuksen vähentämiseen ja jätehuollon kehittämiseen majoitusyrityksessä (mukaillen Hemmi 2005, 158–167.)

Energia	Jätteet
<ul style="list-style-type: none"> • Energian käytön kartoitukset ja säännölliset energiakatselmuks • Energiaa säästävät kodinkoneet • Energiansäästölamput/LED-lamput • Yösähkön hyödyntäminen • Sähkötoimittajan kilpailuttaminen • Peruslämpötilan alentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Lajittelumahdollisuudesta tiedottaminen ja mahdollistaminen syntypaikalla • Syntyvän jätteen minimointi ja kerätyttötuotteiden välttäminen <p>Jätteiden lajittelu syntypaikalla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biojäte • Kartonki ja paperi • Metall • Lasi • Energijäte • Muovi • Sekajäte • Vaarallinen jäte • Sähkölaitteet • Rakennusjätteet • Suurikokoinen jäte • Käyttökelpoiset tekstiilit ja tavarat
Vesi	
<ul style="list-style-type: none"> • Vedenkulutuksen kartoitus ja säännöllinen seuranta • Vettä säästävät vesikalusteet • Veden paineen alentaminen • Ilmaantuneiden vikojen ja vuotojen välitön korjaaminen sekä säännöllinen huolto 	

4.1 Yrityksen ympäristövastuu

Ympäristövastuulla tarkoitetaan yrityksen ympäristövastuun tuntemista ja sen hallitsemista. Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan yrityksen toiminnan aiheuttamaa muutosta ympäristössä. Kaikkiin yrityksen toimintoihin ja tuotteisiin kohdistuu ympäristövaikutuksia, ja ne voivat vaikuttaa luontoon, ihmisiin tai elinolosuhteisiin. (Yritys-Suomi 2016.) Ympäristövastuussa keskeisimpiä keinoja ovat luonnonvarojen tehokas käyttäminen, vesistöjen, ilman ja maaperän suojeleminen,

luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja ilmastonmuutoksen torjunta sekä vastuu yrityksen tuottaman palvelun tai tuotteen koko elinkaaren ympäristövaikutuksista. (Ekokompassi 2016.) Ympäristövastuullisella yritystoiminnalla pyritäänkin vähemmän ympäristöä kuormittavaan liiketoimintaan. (Hemmi 2005, 114.) Yrityksen tulee tunnistaa oman toiminnan ympäristövaikutukset ja kehittää toimintaa jatkuvasti. Tärkeää on, että ympäristövastuullisuutta toteutetaan kokonaisvaltaisesti kaikessa yrityksen toiminnassa. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016.) Avoimuus ja totuudenmukainen tiedottaminen yrityksen toiminnasta antaa myös asiakkaille hyvän ja selkeän kuvan. Ympäristövastuullisuutta tulisi vaatia myös käytettäviltä alihankkijoilta ja yhteistyökumppaneilta. (Hemmi 2005, 114.)

Matkailuyritysten toimintaympäristö on muuttunut ja kehittynyt ajan saatossa. Keskeisin vaikutus on asiakkaiden käyttäytymisen ja vaatimusten muutoksella. Matkailijat ovat tänä päivänä yhä ympäristötietoisempia ja tällöin myös matkailuyritysten on reagoitava muutoksiin ja uusiin ehtoihin. Ympäristövastuullisuus onkin mahdollisuus kilpailijoista erottautumiseen. (Hemmi 1999, 65.) Lainsäädäntö ohjaa osittain palveluntarjoajien ympäristötietoisia valintoja Suomessa ja useissa maissa. Erilaiset lakisäädökset ja sopimukset velvoittavat yrityksiä toimimaan vastuullisesti ja monissa kestäväen kehityksen eteen tehdään enemmän kuin laki velvoittaa. Kansainväliset ympäristöohjelmat ja järjestöt sitouttavat yrityksiä toiminnan kehittämiseen, ja kehittymistä seurataan auditoinnin ja raportoinnin avulla. (Verhelä 2014, 155.)

5. JÄTELAKI JA UUDISTUKSET

Jätelain tarkoituksena on edistää jätteiden oikeaoppista käsittelyä, ohjata jätehuollon toimintaa ja varmistaa sen toimivuus sekä huolehtia kestävästä luonnonvarojen käytöstä. Jätelakia sovelletaan kaikkeen toimintaan, josta syntyy jätettä, jätehuoltoon ja jätteeseen (Jätelaki 1:1-2§, 2016.)

Merkittävimmät muutokset vuodelle 2016 ovat orgaanisen jätteen ja vaatejätteen kaatopaikkakielto sekä pakkausmateriaalien ja muovien kierrätysvelvollisuus. Samalla myös kuntien jätteidenlajitteluohjeet uudistuvat uusien keräys- ja kierrätyspisteiden myötä. Toimintaohjeistuksen jätteidenlajitteluohjeissa on huomioitu uudistuvat jätemääräykset. Kainuun alueella Ekokympin päivitetty jätemääräykset ilmestyvät myöhemmin vuoden 2016 aikana, joten lajitteluohjeiden teossa on huomioitu lähikuntien jo uudistetut ohjeistukset. Ekokympin päivitetty määräykset tulevat vastaamaan muiden kuntien uudistettuja määräyksiä.

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013) rajoittaa biohajoavan ja orgaanisen jätteen kaatopaikalle vientiä vuodesta 2016 alkaen. Tavoitteena on, että biohajoavaa jätettä voidaan hyödyntää muun muassa energiantuotannossa, ja tällä pyritään myös luonnonvaroja säästävään toimintaan. Asetuksen taustalla on kaatopaikkadirektiivin toimenpaneminen biojätteiden kaatopaikkasijoituksen vähentämisen osalta. (Kaartinen 2013.) Vastaavasti uuden pakkausjäteasetuksen mukaisesti vastuu kuluttajapakkausjätteiden keräämisestä siirtyy 2016 kunnilta pakkausten tuottajille eli vähittäiskaupoille ja teollisuudelle. Tavoitteena on koko Suomen kattava keräyspisteverkosto, joka palvelee asiakkaita tehokkaasti. (RINKI 2016a.)

Jätteiden väheneminen suojelee ympäristöä, kun kaatopaikalle vietävä jäte vähenee ja mahdollisimman suuri osa syntyneestä jätteestä pyritään hyödyntämään jatkokäytössä. (Hemmi 2005, 306.) Uudelleenkäytön ja kierrättämisen avulla voidaan vähentää ympäristövaikutusten ja kasvihuonekaasujen määrää jätteiden syntypaikalla, jätehuollossa ja tuotteiden valmistusvaiheessa. (Ilmasto-opas 2016.)

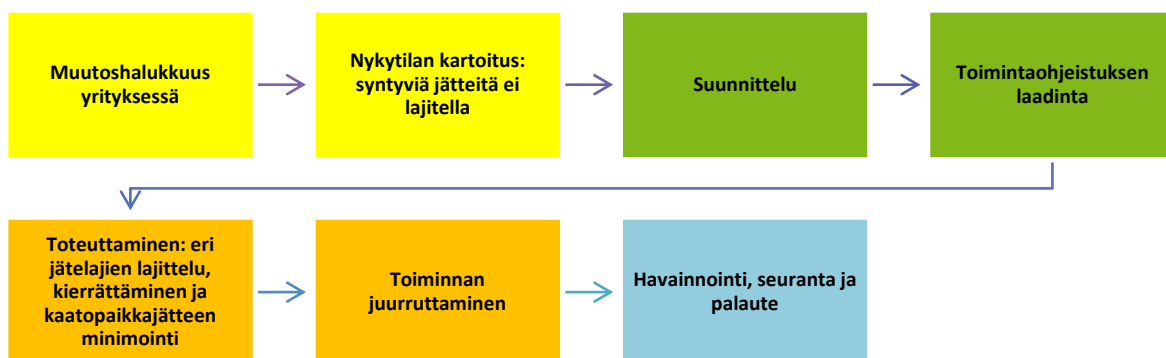
5.1 Jätteen määritelmä ja jätteen haltija

Jätelain 5 §:n mukaan jäte määritellään aineeksi tai esineeksi, joka on tarkoitus poistaa käytöstä joko sen haltijan päätöksestä tai velvoitteen vuoksi. (Jätelaki 1:5§, 2016.) Valtioneuvoston asetus jätteistä (19.4.2012/179.) 1§ määrittelee biojätteeksi kotitalouksissa, ruokapalveluissa ja vähittäisliikkeissä syntyvän biologisesti hajoavan elintarvike- ja keittiöjätteen sekä puutarha- ja puistojätteen.

Jätteen haltijan velvollisuutena on järjestää toimiva jätehuolto yrityksen käyttöön. Tällöin haltija voi olla esimerkiksi kiinteistön omistaja tai toiminnanharjoittaja. Syntyvästä jätteestä tulee kuitenkin hyödyntää mahdollisuuksien mukaan jätteen sisältämä aine ja energia. Myös jätteen kerääminen ja jätteen kuljetuksen järjestäminen kuuluvat haltijan tehtäviin. Jätteen kuljetuksesta vastaavan tulee kuljettaa jäte haltijan ilmoittamaan tai viranomaisen määräämään paikkaan. (Sarkkinen 2006, 212.)

6. TOTEUTUSSUUNNITELMA

Toimintaohjeistuksessa keskitytään jätehuollon kehittämiseen ja muuttuvien toimintatapojen esilletuomiseen. Merkittävimmät muutokset yrityksessä tulevat tapahtumaan jätteiden lajittelun osalta. Lisäksi asiakkaille tullaan tiedottamaan uusista toimintatavoista esitteiden, ohjeistusten ja lajitteluohjeiden muodossa vähintään suomeksi ja englanniksi. Tavoitteena on, että toimintaohjeistus voidaan ottaa yrityksessä käyttöön kokonaisuudessaan vaiheittain. Toteutussuunnitelmas- sa esitellään jätehuollon tämänhetkinen tilanne ja toimenpiteitä, joita tullaan soveltamaan hotellin eri osa-alueille ja huoneistoihin. Kaaviossa 1 käydään läpi toimintaohjeistuksen rakentuminen yrityksen muutoshalukkuudesta lopullisten muutosten ja käytännön toteutuksen jälkeiseen havainnointiin.

Kaavio 1. Toimintaohjeistuksen prosessikaavio

Toimintaohjeistuksen käyttöönottoon ja sen onnistumiseen vaikuttaa myös yhteistyön toimivuus jätteiden kuljetuksesta vastaavan Nosto ja Kuljetus J. Rusanen Ky:n kanssa. Rusasilla on Vuokatin alueella majoitusta tarjoavia yrityksiä asiakkainaan, ja yhden kanssa on kokeiltu jätehuollon kehittämistä aiemmin. Tällöin on kuitenkin jouduttu palaamaan entiseen käytäntöön takaisin, sillä asiakkaat eivät huomioineet mitenkään eri jätelajeja ja niiden lajittelua. Yrityksellä on riittävästi resursseja jätelajien kuljettamiseen, mutta kannattavinta on toimia samalla tavalla koko Vuokatin alueella. Kaikkien asiakasyritysten tulisi lähteä mukaan jätteiden lajittelun kehittämistyöhön, jotta siitä saataisiin kustannustehokasta ja järkevää. (Rusanen 2016.)

Hotellin puolella jätehuolto on järjestetty takapihan parkkipaikan yhteyteen, autotallin viereen. Takana kuvassa 1 olevat syväkeräysastiat ovat käytössä sekajätteelle ja pahville, edessä olevat jätteastiat eivät ole käytössä. Lasinkeräys pantillisille pulloille on järjestetty hotellin seinustalla. (Kuva 2.)

Kuva 1. Hotellin jätekeräyspiste

Kuva 2. Pantillisten lasipullojen keräysastia

Huoneistojen jätteenkeräyspiste sijaitsee pysäköintialueella, huoneistorakennuksien välissä. (Kuva 3.) Huoneistoille varatut jätteenkeräysastiat on tarkoitettu sekajätteelle.

Kuva 3. Huoneistojen jätekeräyspiste

6.1 Hotelli

Hotellin jäteasteelle tullaan järjestämään lajitteluastiat ensisijaisesti sekajätteelle, pahville, biojätteelle, metallille, lasille ja paperille. Nykyiset syväkeräysjäteastiat pahville ja kartongille sekä sekajätteelle säilyvät entisellään. Keräyspaperille tarkoitettu syväkeräysastia otetaan käyttöön. Kyseisiä jätelajeja yrityksessä syntyy eniten, joten ne voidaan lajitella erilleen. Lajittelun laajentuessa lisätään käyttöön jäteastiat energiajätteelle, muoville ja kartongille.

Hotellissa lajitellaan keittiötyöskentelyssä syntyvät jätteet jätelajitteluohjeiden mukaisesti. Keittiössä on käytössä tällä hetkellä käytössä vain sekajäteastia, joten biojätteelle tuodaan astia tiskihuollon yhteydessä olevalle jäteasteelle. (Kuva 4.) Lajittelun laajentuessa varataan jäteastiat keittiöön ja sen välittömään läheisyyteen kaikkiaan energiajätteelle, sekajätteelle, biojätteelle, metallille, muoville ja kartongille.

Kuva 4. Keittiön jättepiste tiskihuollon yhteydessä

Aulabaarin ja vastaanoton yhteydessä oleva roskakori muutetaan biojäteastiaksi, sillä suurin osa siihen tulevasta jätteestä on kahvin ja teen poroja. Kaksi muuta roskakoria aulabaarissa jätetään energijäteastioiksi. Toimiston puolella oleva roskakori säilyy paperinkeräystä varten. Toimistoon tuodaan tarvittaessa sekajätettä ja energijätettä varten omat roska-astiat.

6.2 Aamiainen

Hotelliaamiaisen aikaan pöydissä käytössä on jo käytössä pienet biojäteastiat, jotka on todettu pääosin toimiviksi. (Kuva 5.) Käyttötarkoituksen selventämiseksi astioihin lisätään biojäte/biowaste-merkintä. Nykyistä käytäntöä jatketaan ja asiakkaiden nähtäville tuodaan myös esite ruokahävikin pienentämisestä.

Kuva 5. Aamiaispöydän biojäteastia

6.3 Hotellihuoneet

Hotellihuoneissa lajittelu on järjestetty kahdella jäteastialla, huoneessa ja kylpyhuoneessa. Majoittujien viipymisaika voi hotellissa vaihdella yhdestä yöstä jopa viikkoon, joten on tärkeää tarjota asiakkaille riittävästi lajittelumahdollisuuksia myös hotellihuoneissa. Toimiva ratkaisu on vaihtaa huoneisiin kolmilokeroiset jätteastiat, jossa jätteet on mahdollista lajitella esimerkiksi sekajätteisiin, energiajätteisiin ja biojätteeseen. Huoneisiin tuodaan esitteet jätteiden lajittelusta ja uusista toimintatavoista. Lisäksi esitteessä kehoitetaan toimimaan pyyhkeiden ja lakanoiden vaihdossa sekä sähkönkulutuksessa ympäristö huomioiden. Huoneisiin otetaan käyttöön ”Älä häiritse”-kylttiä vastaava ”En tarvitse siivousta tänään”-kyltti, jonka asiakas voi asettaa huoneen ulkopuolelle ovenkahvaan poistuessaan huoneesta.

Kuva 6. Kahden hengen hotellihuone

Kuva 7. Hotellihuoneen jätteastia

Kuva 8. Kylpyhuoneen jätteastia

6.4 Huoneistot

Huoneistoissa otetaan käyttöön keittiön lajittelupisteessä olevat kaikki kolme jätteastiaa. Tällä hetkellä kaksi astiaa on käytössä sekajätteelle. Suurin astioista varataan energijätteelle, pienempi sekajätteelle ja kannellinen astia biojätteelle. (Kuva 10.) Lisäksi kylpyhuoneessa ja WC:ssä on jätteastiat sekajätteelle. (Kuvat 11 & 12.) Huoneistoihin tuodaan esitteet jätteiden lajittelusta ja uusista toimintatavoista. Huoneistojen jätteenkeräyspisteelle tuodaan jätteastia biojätteelle. Pienempi syväkeräysastia jää sekajätteeksi, suurempi vaihdetaan energijätteeksi. (Kuva 3.) Lajitteluesitteessä kehoitetaan viemään pantilliset pullot niille tarkoitettuun palautuspisteeseen sekajätteen sijaan. Muiden jätelajien osalta mahdollistetaan lajittelu huoneistojen välittömään läheisyyteen, hotellin jättepisteellä tai ohjeistetaan toimittamaan jätteet lähimmälle keräyspisteelle.

Kuva 9. Järvi-huoneisto

Kuva 10. Huoneiston jätevaunu

Kuva 11. WC-tilan jäteastia

Kuva 12. Kylpyhuoneen jäteastia

7. JÄTTEIDEN LAJITTELU

Yrityksen jätehuollon kannalta on tärkeää selvittää; missä toiminnoissa jätettä syntyy, minkä verran ja mitä jätettä. On hyvä ottaa selvää toimipaikkakunnan lajittelu- ja kierrätysmahdollisuuksista, jotta kaikki syntyvä jäte voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Lopuksi suunnitellaan jätehuolto käytännön tasolla ja ohjeistetaan myös henkilökunta noudattamaan toimintamalleja. (Ympäristöosaava 2016.) Jätteiden syntypaikkalajittelulla vähennetään kaatopaikalle menevän jätteen määrää ja parannetaan hyödyntämismahdollisuuksia. Toimivan jätehuollon kautta yritys kehittää toimintaa kestäväällä tavalla ja huomioi ympäristön vastuullisesti.

Kunnalliset jätehuoltomääräykset velvoittavat lajittelemaan hyödyntämiskelpoiset jätteet erilleen kaatopaikalle menevästä sekajätteestä. (Ylä-Savon jätehuolto 2016.) Eloperäisiä jätteitä voidaan hyödyntää ja käsitellä myös yrityksen toimesta. Syntyvät biojätteet, puutarha- ja ruokajätteet, voidaan kompostoida suljetussa ja ilmastoidussa kompostorissa yrityksen toimialueella. Vaihtoehtoisesti yritys voi tehdä jätehuoltoyrityksen kanssa sopimuksen biojätteen erilliskeräyksestä. Biojätteen käsittelytavasta tulee Kainuun alueella tehdä kirjallinen ilmoitus Ekokympille. (Ekokymppi 2016.)

Alla on lueteltuna yrityksen toiminnan kannalta keskeisimmät jätteet ja niiden lajittelukohteet. Toimintaohjeistuksen liitteenä on myös lajitteluohje, joka voidaan tulostaa lajittelupisteiden lähetyville ja liittää asiakkaiden ohjeistuksiin jättämällä pois vaarallisten jätteiden, sähkölaitteiden ja puutarhajätteiden lajitteluohjeet.

Biojätteeseen tai kompostoriin

- Ruoantähteet
- Vihannesten ja hedelmien kuoret
- Kananmunan kuoret
- Kahvinporot ja suodatinpussit
- Teepussit ja porot
- Pilaantuneet elintarvikkeet
- Lihan ja kalan perkuujätteet

Energiajätteeseen

- Polttokelpoiset muovit, kartongit ja puujäte
- Styrox ja vaahtomuovi
- Likaantunut ja märkä paperi

Sekajätteeseen

- Alumiinipinnoitetut pakkaukset
- Hehku- ja halogeenilamput
- Kumi ja nahka
- PVC-muovituotteet
- Vaipat ja muut hygienia tuotteet

Paperi- ja lehtikeräykseen

- Sanoma- ja aikakauslehdet
- Mainokset
- Kirjekuoret
- Kopiopaperit
- Luettelot

Kartonkikeräykseen

- Kartonkitölkit
- Kartongiset pakkaukset
- Kertakäyttöastiat
- WC-paperirullien hylsyt
- Pizzalaatikat ja munakennot
- Paperipussit ja kuitupakkaukset

Pahvinkeräykseen

- Pahvilaatikat
- Ruskea voimapaperi
- Aaltopahvipakkaukset

Metallinkeräykseen

- Säilyketölkit
- Pantittomat juomatölkit
- Metallikannet ja – korkit
- Tyhjät ja kuivat maalipurkit
- Paineettomat aerosolipullot
- Tuikkukynttilöiden kuoret
- Alumiinifolio
- Muu pienmetalli

Lasinkeräykseen

- Lasipurkit ja – pullot
- Lasiastiat
- Ikkuna- ja peililasi
- Keramiikka ja posliini

Muovinkeräykseen

- Muoviset kanisterit ja pullot
- Muoviset pussit ja kääreet
- Pesuaine- ja saippuapakkaukset
- Elintarvikkeiden pakkaukset: leikkele- ja juustopakkaukset, voirasiat ja jogurttipurkit

Vaaralliseen jätteeseen

- Paristot ja pienakut
- Ajoneuvojen akut
- Jäteöljy ja öljyiset jätteet
- Hapot ja emäkset
- Liimat ja liuottimet
- Kasvinsuojeluaineet

Sähkölaitteiden keräykseen

- Loisteputkilamput
- Pienelektroniikka

Puutarhajätteen keräykseen tai kompostoriin

- Ruohonleikkujäte
- Risut ja oksat

Luettelo 1. Lajitteluohjeet jätelajeittain (Mukaillen Ekokymppi 2016.)

7.1 Keräyspisteet ja lajitteluasemat Vuokatti-Sotkamo

Alla esitetyt keräyspisteet on tarkoitettu ensisijaisesti kotitalouksien käyttöön, joten yritys voi hyödyntää niitä vain sellaisten jätelajien osalta, joita syntyy kotitalouden tuottamaan verrattava määrä. Lajitteluasemat ottavat vastaan myös yritysten jätekuormia.

Lajittelu on hyvä aloittaa yrityksessä vaiheittain, jotta se saadaan pysyvään käytäntöön. Järkevin tapa toiminnan kehittämisessä on ensin selvittää nykyisen jätteen kuljetuksesta vastaavan kuljetusyrityksen mahdollisuus kuljettaa eri jätelajeja. Lajittelu voidaan aloittaa erottamalla sekajätteestä pahvit ja kartongit, biojäte, metalli ja paperi omiin jäteastioihin. Lisättäessä lajitteluun muovi ja energiajäte tulee lajittelupisteiden uudelleen järjestelyä pohtia niin hotellin kuin huoneistojen osalta. Huoneistojen lajittelupisteelle tuodaan uusia jäteastioita tarvittaessa. Hotellin osalta pahvijätteen määrää tulee tarkastella ja tarvittaessa siirtää sen lajittelu pois syväkeräysastiasta, jolloin saadaan astia energiajätteelle.

Kuva 1. Ekopisteet, lajitteluasema ja keräyspisteet Vuokatin alueella

Rinki-ekopiste
Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy
Kiulukuja / Huvilatie
88610 Vuokatti
Paperi, metalli, lasi, kartonki, tekstiili

Alueellinen keräyspiste
Suomen Keräystuote Oy
Lastaajantie 16
88610 Vuokatti
Paperi

Sotkamon välivarasto
Kainuun Jätehuolto Oy
Lastaajantie 16
88610 Vuokatti
Ajoneuvoakut

Lajitteluasema
Ekokymppi
Lietekuja 4
88610 Vuokatti
Paperi, metalli, lasi, muovi, sähkölaitteet, lamput, paristot, ajoneuvoakut, puu, rakennusjäte, vaarallinen jäte, puutarhajäte, energiajäte, sekajäte

Kuva 2. Ekopisteet ja keräysasemat Sotkamon alueella

RINKI-ekopiste
Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy
Ratatie 37
88600 Sotkamo
Paperi, metalli, lasi, kartonki, tekstiili

Alueellinen keräyspiste
Suomen Keräystuote Oy
Kainuuntie 32
88600 Sotkamo
Paperi

Aluekeräyspiste
Ekokymppi
Juholankyläntie 1
88600 Sotkamo
Paperi, sekajäte

8. OHJEISTUKSET JA ESITTEET ASIAKKAILLE

Alla on esitelty malleja ja suuntaviivoja ohjeistuksiin ja esitteisiin, joiden avulla asiakkaille tuodaan esille yrityksen ympäristötyötä ja jätehuollon uudistumista.

8.1 Hotellihuoneet

Huoneisiin tuodaan esitteet jätteiden lajittelusta ja uusista toimintatavoista. Lisäksi esitteessä kehoitetaan toimimaan pyyhkeiden ja lakanoiden vaihdossa sekä veden- ja sähkönkulutuksessa ympäristö huomioiden. Huoneisiin tuodaan asiakkaiden käyttöön ”En tarvitse siivousta tänään”-kyltti, joka asetetaan huoneen ulkopuolelle ovenkahvaan.

Uudet jäteastiat

- Ohjeistus syntyvien jätteiden lajitteluun osaksi huonekansiota

LAJITTELE OIKEIN

BIOJÄTE

- ✓ RUOANTÄHTEET
- ✓ VIHANNESTEN JA HEDELMIEN KUORET
- ✓ KAHVIN JA TEEN POROT SUODATINPUSSEINEEN
- ✓ PILAANTUNEET JA KUIVUNEET ELINTARVIKKEET
- ✓ PUISET ATERIMET JA HAMMASTIKUT

SEKAJÄTE

- ✓ LAJITTELEMATON SEKAJÄTE
- ✓ ALUMIINIPINNOITETUT PAKKAUKSET
- ✓ VAIPAT JA MUUT HYGIENIATUOTTEET

ENERGIAJÄTE

- ✓ MUOVIJÄTTEET (EI PVC)
- ✓ LIKAINEN PAPERI JA PAHVI
- ✓ PAPERIPYYHKKEET

KARTONKI JA PUUPAKKAUKSET VAATTEET JA TEKSTIILIT

Pyyhkeet ja lakanat

- Vaihtovälin pidentäminen asiakkaan omasta pyynnöstä
- Vaihdeettavan pyyhkeen jättäminen lattialle

HOTELLISSAMME LAKANAT JA PYYHKEET VAIHDETAAN TARPEEN MUKAAN, YMPÄRISTÖ HUOMIOIDEN.

JÄTÄTHÄN VAIHDETTAVAN PYYHKEEN LATTIALLE.

ASETATHAN YÖPÖYDÄLTÄ LÖYTYVÄN MERKKIKORTIN SÄNGYN PÄÄLLE, MIKÄLI ET HALUA LAKANOITA VAIHDETTAVAN.

Sähkönkulutus

- Valojen ja television sammuttaminen

SAMMUTATHAN VALOT JA TELEVISION LÄHTIESSÄSI HUONEESTA.

8.2 Aamiainen ja ravintola

Hävikin määrän kartoittaminen

- Seuranta määrällisesti

Hävikin pienentämisessä asiakasta voidaan ohjata ottamaan ruokaa sopivan määrän. Tämä voi tapahtua asettamalla tarjolle pienempiä lautasia ja kulhoja ja tarkkailemalla ottimien kokoa. Asiakasta voidaan motivoida yhteiseen ympäristötyöhön esimerkiksi tuomalla aamiaiselle esitteitä Hävikkiviikosta, joka järjestetään tänä vuonna 29.8.–4.9.2016.

Ruokahävikin määrän seurannassa voidaan ottaa käyttöön esimerkiksi viikon pituinen tarkkailujakso, jonka aikana syntynyt ruokajäte jaetaan kolmeen eri astiaan ja punnitaan päivittäin. Näissä kolmessa astiassa oleva ruokajäte on syntynyt joko ruoanvalmistuksessa, pilaantumisen kautta tai lautasilta jätettynä. Tällöin pystytään selvittämään biojätteen syntymisen syy. Päivittäisen seurannan avulla

voidaan kartoittaa myös hävikkiruoan rahallinen arvo. Jo viikkotason tuloksista pystytään arvioimaan syntyneen biojätteen hinta koko vuodelle. Hävikin pienentämiseksi on hyvä laatia selkeä suunnitelma. Suunnitelmaa tehtäessä on tärkeää huomioida eri ruokatuotteiden säilytystavat ja säilyvyysajat sekä pyrkiä käyttämään raaka-aineita luovasti moniin eri käyttötarkoituksiin. Asiakkaiden määrä tulee huomioida tuotteita tilattaessa ja ruokaa valmistellessa, jottei ruokajätettä syntyisi liiallisen määrän takia. (Tuppen 2014.)

8.3 Huoneistot

Jätteiden lajittelu

- Lajitteluohjeistus huoneistoihin sopivaksi
- Muuttuneiden toimintatapojen esittely
- Uusien jätteastioiden sijainti
- Lähimmät lajittelupisteet ja pullonpalautus

HUONEISTOISSA ON OTETTU KÄYTTÖÖN UUDISTETTU JÄRJESTELMÄ JÄTTEIDEN LAJITTELUUN JA KIERRÄTYKSEEN.

KÄÄNTÖPUOLELTA LÖYDÄT OHJEET LAJITTELUUN JA KERÄYSPISTEILLE. LÄHIMMÄN PULLONPALAUTUSPISTEEN LÖYDÄT K-SUPERMARKET VUOKATISTA. (KARTTA)

9. KUSTANNUKSET

Toimintaohjeistuksen esittämistä muutoksista aiheutuu kustannuksia jätehuollon järjestämisessä. Jätehuoltoon tarvitaan riittävä määrä erilaisia jäteastioita, jättesäkkejä sekä biojätepusseja. Kustannuksia aiheutuu myös jätteiden kuljetusjärjestelyjen muuttamisesta.

Hotellin puolella kustannuksia syntyy keräyspaperiastian käyttöönotosta, 1–2 erillisen jäteastian hankinnasta, hotellihuoneiden jäteastioiden hankinnasta sekä biojätepusseista. Huoneistojen osalta kustannuksia syntyy 1–2 jäteastian hankinnasta sekä biojätetussien tuomisesta huoneistoihin. Jätteiden lajittelun kehityksellä voi olla vaikutusta myös siistijöiden työmäärään. Lajittelu voi tuottaa ylimääräistä työtä, mikäli sitä ei ole asiakkaiden toimesta tehty. Tällöin hotellihuoneen ja huoneiston siistimiseen kuluu enemmän työaika. Hotellin käyttöön voidaan tuoda myös kompostori, jonka avulla on mahdollista hyödyntää syntyvä ruoka- ja puutarhajäte.

Jätehuollon uudistamisella tavoitellaan myös kokonaiskustannusten pienentymistä, sillä lajittelemattomasta sekajätteestä peritään korkeampia jätemaksuja kuin lajitelluista jätteistä. (Ekokymppi 2016.) Jätteiden lajittelulla pidennetään myös suurten jäteastioiden tyhjennysväliä, sillä ne eivät täyty yhtä nopeasti monipuolisten lajittelumahdollisuuksien ansiosta. Jokelainen (2002) on pro gradu-työssään todennut, että *”kiinteistöille on yleensä edullisempaa lajitella hyötyjätteitä kuin erilliskerätä pelkkää sekajätettä johtuen sekajätteelle useissa kunnissa asetetusta hyöty-/lajiteltua jätettä kalliimmasta käsittelymaksusta sekä siitä, että lajittelu alentaa sekajäteastioiden tyhjennystiheyttä sekä lukumäärää kiinteistön jätepiisteessä.”* Jäteastioiden tiheät tyhjennysvälit aiheuttavat suurimmat jätehuoltokustannukset kiinteistölle ja tällöin myös esimerkiksi biojätteen kompostointi tulee edullisemmaksi kuin erilliskeräys. (Jokelainen 2002.) Tutkimuksen tulokset tukevat esitettyä tavoitetta jätehuollon kustannusten pienemisestä kohdeyrityksessä.

9.1 Uudistusten hyödyntäminen markkinoinnissa

Suomessa on käytössä useita erilaisia ympäristömerkkejä ja –sertifikaatteja, jotka kertovat asiakkaille yrityksen toiminnan vastuullisuudesta ja ympäristötyöstä. Lähes kaikki ympäristömerkit ovat luvanvaraisia, ja niiden ansaitsemiseksi yrityksen ympäristötyötä on kehitetty pitkäjänteisesti. Hotelli Vuokatin käyttöön ei haeta mitään virallista merkkiä tai tunnustusta, joten on tärkeää, ettei asiakasta johdeta harhaan ekologisuus-määritelmällä. Tässä tapauksessa kehittyvää toimintaa ei voida markkinoida minkään ympäristömerkin mukaisesti, joten merkityksellisempää on kertoa nyt tehdyistä asioista selkeästi ja tuoda esille myös yrityksen tavoitteet ympäristöystävällisempään toimintaan. Tehdyt muutokset tullaan tuomaan asiakkaiden nähtäville ja henkilökunta ohjeistetaan myös kertomaan uudistusten taustoista. Tällöin suuressa roolissa ovat myös asiakkaat, jotka jakavat kokemuksiaan suullisesti, sosiaalisessa mediassa ja online-varauspalveluiden palauteosiossa. Varauspalveluiden kautta annettavat palautteet saavat potentiaalisen asiakkaan muodostamaan nopeasti ensivaikutelman majoitusliikkeestä. Muiden asiakkaiden kokemuksille annetaan usein painoarvoa majoituspaikkaa valittaessa. Markkinoinnillinen hyöty syntyy tässä tapauksessa positiivisista asiakaskokemuksista.

Jäteuudistusten tekeminen on kuitenkin merkittävä askel yrityksen toiminnassa. Uudistusten kautta toimintaa pystytään kehittämään ja kannustamaan myös asiakkaita ympäristöystävällisempään majoittautumiseen. Tärkeää on, että jatkossa ympäristöasioita tuodaan esille hotellin toiminnassa, jotta myös asiakkaat pystyvät omaksumaan uudet käytännöt osaksi onnistunutta majoitusvierailua. Aktiivisen toiminnan kautta myös muut matkailualueen majoitusyritykset saadaan tietoisiksi jätteiden lajittelun mahdollisuuksista.

LÄHTEET

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2016. Mitä teemme?: Energia, liikenne ja ympäristö: Vastuullisuus: Vastuullisuus liiketoiminnan ytimessä. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: <http://ek.fi/mita-teemme/energia-liikenne-ja-ymparisto/vastuullisuus/>

Ekokymppi. 2006. Kiinteistön jätehuolto: Ekokymppin jätehuoltomääräykset. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: http://www.eko-kymppi.fi/uploads/files/Jhm_2012_uusilogo.pdf

Ekokymppi. 2016. Jätteenkäsittelyhinnasto 2016. Viitattu 24.5.2016. Saatavilla: http://www.eko-kymppi.fi/uploads/files/Vastaanottohinnat_2016_kooste.pdf

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto osa 1. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Ilmasto-opas.fi. 2016. Ilmastonmuutos: Hillintä: Kierrätys ja uudelleenkäyttö voivat vähentää kulutusta ja sen ympäristövaikutuksia. Viitattu 25.4.2015. Saatavilla: <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/hillinta/-/artikkeli/8bde6ca5-7802-4c36-a4da-34086e9c5287/kierratys-ja-uusiokaytto.html>

Jätelaki 646/2011. Viitattu 20.2.2016. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2011/20110646>

Jokelainen, H-M. 2002. Jätteentuottajakiinteistöjen yhdyskuntajätehuollon kustannusten kehittyminen Keski-Suomessa 1995-2005: esimerkkikuntina Jyväskylä, Jämsä, Saarijärvi, Viitasaari ja Leivonmäki. Pro Gradu-työ. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteiden tiedekunta. Viitattu 24.5.2016. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8487/hajokel.pdf?sequence=1>

Kaartinen, T. 2013. VTT. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista ja biohajoavan jätteen kaatopaikkakielto: Kuntien ympäristösuojelun neuvottelupäivä 4.9.2013. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla:

<http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58570/>

[Kaartinen_vn_asetus_kaatopaikoista/bce6a35b-38ad-4418-aaff-27b5cab61ef2](http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58570/Kaartinen_vn_asetus_kaatopaikoista/bce6a35b-38ad-4418-aaff-27b5cab61ef2)

Rusanen, J. 2016. Yrittäjä. Nosto ja Kuljetus Rusanen Ky. Sähköpostikeskustelu ja puhelinhaastattelu 23.5.2016.

Sarkkinen, S. (toim.) 2006. Ympäristövastuu työpaikalla: Säästä luontoa ja rahaa. Edita Publishing Oy. Helsinki. Edita Prima Oy.

Suomen pakkauskierrätys RINKI Oy. 2016a. Kuluttajakeraäys parhaille paikoille. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla:

<http://info.rinkiin.fi/kerayspisteet-parhaille-paikoille/>

Tuppen, H. 2.9.2014. Green Hotelier: Reducing and Managing Food Waste in Hotels. Viitattu 24.5.2016. Saatavilla: <http://www.greenhotelier.org/know-how-guides/reducing-and-managing-food-waste-in-hotels/>

Valtioneuvoston asetus jätteistä 19.4.2012/179. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120179#L6P35>

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista 331/2013. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130331#Lidp1245408>

Verhelä, P. 2014. Matkailun perusteet. SH Traveledu Oy. Kuopio. Kuopion Liikekirjapaino Oy.

Ylä-Savon Jätehuolto. 2016. Tietopankki: Lajittelu. Viitattu 25.4.2016. Saatavilla: <http://www.ylasavonjatehuolto.fi/ysj/fi/tietopankki/Lajittelu/index.php>

LIITTEET

LIITE 1 LINKKEJÄ JA LOMAKKEITA

Ekokymppi: Lajittelumääräykset 2006 (Päivitys tulossa 2016)

http://www.eko-kymppi.fi/uploads/files/Jhm_2012_uusilogo.pdf

Ekokymppi: Biojätteen käsittelyilmoitus

http://www.eko-kymppi.fi/uploads/files/Biojateilmoitus_2014.pdf

Ekokymppi: Jätteenkäsittelyhinnasto 2016

http://www.eko-kymppi.fi/uploads/files/Vastaanottohinnat_2016_kooste.pdf

Ekokymppi: Jätteenkäsittelyhinnat jätelajeittain ja astiatyypeittäin 2016

http://www.eko-kymppi.fi/uploads/files/Astiakasittelyhinnat_2016_kuluttajille.pdf

Ekokymppi: Lajitteluasemien hinnasto 2016

http://www.eko-kymppi.fi/uploads/files/hinnastot_la_2016.pdf

Kierrätys.info-sivusto: Käytössä olevat lajittelupisteet

<http://www.kierratys.info/>

Kuluttajaliitto: Hävikkiviikko 29.8.-4.9.2016.

<http://www.kuluttajaliitto.fi/havikkiviikko>

Kuluttajaliitto: Hävikkiviikon viestintämateriaali 2015

http://www.kuluttajaliitto.fi/files/2684/viestintamateriaali_2015.pdf

LIITE 2 LAJITTELUOHJEET

JÄTTEIDEN LAJITTELUOHJEET HOTELLI VUOKATTI & SUITES 2016

JÄTELAJI?	MITÄ?	MINNE?
BIOJÄTE	RUOANTÄHTEET VIHANNESTEN JA HEDELMIEN KUORET KANANMUNAN KUORET KAHVINPOROT JA SUODANTINPUSSIT TEEPUSSIT JA POROT PILAANTUNEET ELINTARVIKKEET LIHAN JA KALAN PERKUUJÄTTEET	BIOJÄTEASTIA KOMPOSTORI
ENERGIAJÄTE	POLTTOKELPOTISET JÄTTEET: MUOVI, KARTONKI JA PUUJÄTE STYROX JA VAAHTOMUOVI LIKAANTUNUT JA MÄRKÄ PAPERI	ENERGIAJÄTE- ASTIA
SEKAJÄTE	ALUMIINIPINNOITETUT PAKKAUKSET HEHKU- JA HALOGEENILAMPUT KUMI JA NAHKA PVC-MUOVITUOTTEET VAIPAT JA MUUT HYGIENIATUOTTEET	SEKAJÄTE- ASTIA
PAPERIT JA LEHDET	SANOMA- JA AIKAKAUSLEHDET MAINOKSET KIRJEKUORET KOPIOPAPERIT LUETTELOT	PAPERINKERÄYS- ASTIA EKOPISTE
KARTONKI	KARTONKITÖLKIT KARTONKISET PAKKAUKSET KERTAKÄYTTÖASTIAT WC-PAPERIRULLIEN HYLSYT PIZZALAATIKOT JA MUNAKENNOT PAPERIPUSSIT JA KUITUPAKKAUKSET	KARTONGIN- KERÄYSASTIA EKOPISTE

PAHVI	PAHVILAATIKOT RUSKEA VOIMAPAPERI AALTOPAHVIPAKKAUKSET	PAHVINKERÄYS- ASTIA EKOPISTE
METALLI	SÄILYKETÖLKIT PANTITTOMAT JUOMATÖLKIT METALLIKANNET JA – KORKIT TYHJÄT JA KUIVAT MAALIPURKIT PAINETTOMAT AEROSOLIPULLOT TUIKKUKYNTTILÖIDEN KUORET ALUMIINIFOLIO MUU PIENMETALLI	METALLINKERÄYS- ASTIA EKOPISTE
LASI	LASIPURKIT JA – PULLOT LASIASTIAT IKKUNA- JA PEILILASI KERAMIikka JA POSLIINI	LASINKERÄYS- ASTIA EKOPISTE
MUOVI (2016 aikana)	MUOVISET KANISTERIT JA PULLOT MUOVISET PUSSIT JA KÄÄREET PESUAINE- JA SAIPPUAPAKKAUKSET ELINTARVIKKEIDEN PAKKAUKSET: LEIKKELE- JA JUUSTOPAKKAUKSET, VOIRASIAAT JA JOGURTTIPURKIT	MUOVINKERÄYS- ASTIA EKOPISTE
VAARALLINEN JÄTE	PARISTOT JA PIENAKUT AJONEUVOJEN AKUT JÄTEÖLJY JA ÖLJYISET JÄTTEET HAPOT JA EMÄKSET LIIMAT JA LIUOTTIMET KASVINSUOJELUAINEEET	PARISTONKERÄYS JÄTEKESKUS LAJITTELUASEMA ENTRINKI
SÄHKÖ- LAITTEET	LOISTEPUTKILAMPUT PIENELEKTRONIIKKA	LAJITTELUASEMA ENTRINKI
PUUTARHA- JÄTE	RUOHONLEIKKUJÄTE RISUT JA OKSAT	KOMPOSTORI LAJITTELUASEMA